

LA ILUSTRACIÓ CATALANA

PERIÓDICH QUINZENAL, ARTISTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any III

Barcelona 15 de Novembre de 1882

Núm. 74

PREUS DE SUSCRIPCIÓ					Se publica 'ls dias 15 y 30 de cada mes	PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR		
ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES	ANY		SEMESTRE		
Espanya	60 rals	32 rals	18 rals	6 rals	DIRECTOR-PROPIETARI CARLOS SANPONS Y CARBÓ UNIÓ, 28 BARCELONA	Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forts	3 pesos forts
Paissos de l' Unió Postal	80 »	44 »	24 »	»		Filipinas, Méjich y Riu de la Plata	6 » »	3'50 » »
Se paga per endavant. — Números solts 4 rals						Y en los altres paissos, los preus d' Espanya y ademés lo franqueig		

SUMARI

TEXT. — CRÓNICA GENERAL, per Ramon E. Bassegoda. — NOSTRES GRABATS, per Eduart Tamaro. — EXM. SR. D. JOSEPH M.ª SERRA, per B. Amigó. — A LA INSPIRACIÓ, (poesia), per Antoni Camps y Fabrós. — LOS NIBELUNGS. Poema heroich de Alemany (continuació), traduhit per Albert Puigdollers. — A ROMEA (poesia), per Joan Manel Casademunt. — LO MES DE NOVEMBRE, per J. Ll. Pellicer. — LOS EPITAFIS, per E. Tamaro. — A TRENCH D' ALBA (poesia), per Eduart Trullol y Plana. — DISCURS de D. Vicents Pucyo Aviñó, president de Lo Rat Penat. — NOVAS. — LLIBRES REBUTS.

GRABATS. — EXM. SR. D. JOSEPH M.ª SERRA MUÑOZ. — LO MES DE NOVEMBRE. — SEVILLA. — L' ALCASSAR DEL REY D. PERE. — LOS ADEUS. — CALENTAS Y GROSSAS. — L' ANGEL CAYGUT.

CRÓNICA GENERAL

DOBRE concepte hi ha que formar dels que esperan arribar lo mes de Novembre pera dedicar un recort á la memoria dels sers estimats que, ja en sa familia ó en sas mes caras afeccions, ocuparen un lloch distingit, quan encara la parca no 'ls havia senyalat ab son espartable index.

No obstant y aixó aquells sers oblidats de tothom, qu' avans d' empendrer son darrer viatge no vejeren aprop seu una ánima carinyosa que's preparés á tancar sos ulls en aquell sublime tránsit y que partiren sens costar una sola llágrima, han d' estar agrauidas á qui ha senyalat un dia del any pera commemorar lo

EXCM. SR. D. JOSEPH M.ª SERRA Y MUÑOZ
Fotografía de A. y E. F., dits Napoleón

recort dels difunts. Lo só melancólich y com sumicaire, si se 'ns permet la frase, de las campanas en tal diada es capás d' arribar al fons dels cors mes indiferents, mes escéptichs y mes endurits. Es tal l' efecte qu' en nosaltres nos causa, que sempre hem suposat qu' al sentirlo mes de quatre memorias ja oblidadas del tot s' han evocat en lo cor de molts á qui la ramor del mon positivista y utilitari portava del tot desvanescuts; ¡Y quan aixó succeheix quantas llágrimas de tendresa no han de vessarse en los esperits que moran ja en la eterna estada!

No hi ha cap dubte, per desgracia, que las corrents de nostre segle no 's dirigeixen cap al espiritualisme. Lo badell d' or torna á ser adorat pels homes y aquell que en sas aras no estiga disposat á depositar sas ofrenas, que renuncié en aquest mon á desempenyar cap altre paper que no sia 'l de víctima. La vertiginosa carrera qu' ha emprés la societat, sols Deu sab com acabará; pero ab tot y son aturdiment l' home d' aquest segle te alguna conciencia de la terrible pendent per la que ja fa alguns anys se va precipitant. Y en virtut del instint de conservació qu' aixís anima á las societats com als individuos se detura de tant en tant com pera resistir al impuls maléich que la porta arrebatada ó pera retardar tot lo que l' hi sia posible lo terme fatal de sa

jornada que no ha de ser altre qu' un abisme de ruinas, de llàgrimes y de desesperacions.

Partint d' aquestes suposicions es com compremem que nostre segle se mostre tant fervorós en donar compliment al manament imposat per l' Iglesia de dedicar un dia de cada any á la memoria dels que foren; per aixó es que veiem com lo sagrat retiro dels morts es invadit en un sol dia per una generació inmensa que en lo restant del any no ha tingut un sol moment pera visitar aquella sublime mansió; per aixó es que veiem que tant en la tomba del creyent á qui la mort lo trova resignat, com la d' aquell que mori divorciat de tota idea religiosa s' hi vehuen coronas y garlandas que testimonian com sa memoria no s' ha extingit encara del tot en aquest mon.

Paris, lo cervell, pero no l' ànima d' Europa, se distingeix especialment honrant en tal dia la memoria dels morts. Lo cementiri del Pare Lachaise, que guarda las cendras dels homes mes ilustres, com tambe las de mils d' infelissos qu' ab sa vida pagaren sa participació en sangrentas jornadas, es lo que en lo dia dels morts se veu mes concorregut. Las despullas dels homes mes eminentes de Fransa jahuen sepultats en aquella necrópolis esperant tranquilament lo gran dia de la resurrecció de la carn. Allí s' trovan las tombas de Rossini, Herold y Cherubini, com las d' escriptors com Scribe, Balzac, Michelet, Racine, Béranger, Molière, Lafontaine y Alfred de Musset com tambe la que segurament acullirà al morir, á Victor Hugo, las de Dupuytren, lo cirujia del gran Napoleon I; Larrey, metje tambe d' aquest colós y del qual era anomenat l' home mes virtuós del mon; Nélaton, metje igualment de Napoleon III, al qual assistí en sa última malaltia; las de filòsophs tant coneguts com Volney, Beaumarchais, Allan Kardec, lo fundador de la secta espiritista; de artistas com la Talma, la célebre trágica; la Desclée, la creadora del *Frou-Frou*, y la incomparable Rachel, la del pintor Delacroix; las de sabis com Monge, Geoffroy-St.-Hilaire, Laplace y Arago. y las de polítichs com lo duch de Morny, germá natural de Napoleon III y jefe de son ministeri; Thiers, Casimiro Perier, Ledru-Rollin, l' apóstol del sufragi universal; y Garnier Pagés, lo propagandista de tots los ideals democrátichs.

Lo geni, la inteligencia, la celebritat, la fortuna, res signifcan pera la mort que impassiblement y ab sublime monotonía va assenyallant cada dia als que han de pagarli lo seu tribut. Res hi vol dir lo trovarse en la flor dels anys pera escapar-se á son terrible esguer; res hi vol dir lo trovarse en lo millor de la vida pera no tenir que plorar la mort de considerable número de personas. ¡Quantas vegadas lo tendre infant, al desclourer per primer cop sos ulls á la llum, ha tancat pera sempre los de la dona que va portarlo en sas entranyas!

¡Qué te donchs de particular que tambe en la gran familia catalanista sian tambe numerosas las víctimas causadas per la mort! Moltes han de ser aquestas, per desgracia, quan ab tot y no blanquejarnos encare los cabells n' hem de recordar á no pocas. Ja no existeixen artistas tan grans com en Fortuny y en Francisco Sans, ni en Padró, ni en Simon Gomez; ni escriptors de merits tan indisputables com en Coll y Vehi y en Robert Robert, en Llovería y en Bartrina; ni filòsophs com en Xavier Llorens y en Roca y Cornet; ni musichs com en Clavé, y en Biscarri, y en Casamitjana; ni poetas com la Villamartin y en Felip Pirozzini, en Cabanyes y en Camps y Fabrés; ni joves tan entusiastas com en Saleta y en Piera y Tossetti; ni catalanistas com en Francisco Domingo y en Reynals.

Al recordar los noms de tan benvolguts amichs que en vida estimavan lo que nosaltres estimem, y perseguiren l' ideal que nosaltres perseguim, ¿qué menos podem fer que dedicar una llàgrima á sa memoria? ¿Qué menos podem fer que desitjar que en altre lloch mellor que aquest mon de mesquinesa nos poguem tornar á veure ab aquells ab qui, durant son romiatje per la terra, visquerem en tan íntima comunió d' afectes?

*
**

Y aixó succehirá. Nos ho diu la mateixa veu interior que feya afirmar á en Figueras, lo gran ciudadá qu' acaba de baixar á la tomba, qu' creya en Deu paré Totpoderós, creador del cel y de la terra; en una ànima inmortal que ha de ser judicada per Deu, que si á un costat te l' atribut de la justicia, té al altre l' atribut de la misericordia; que creya que no podia ser felis ni son ànima perfeccionada sino al confóndres en lo seno d' aquell que resideix en lo mes alt soli del empíreo y alrededor del que voltan y voltarán eternament los segles.

Aixís s' expressava en las Corts Constituyents de 1869 lo malaguanyat D. Estanislao Figueras, gloria del foro catalá y de la tribuna espanyola, qu' acaba de morir.

Enhorabona, que 'ls periódichs polítichs se dediquen á comentar tota la trascendencia que pera las ideas que sustentava l' senyor Figueras representa la perdua del que fou primer president de la República espanyola. LA ILUSTRACIÓ CATALANA, qu' está completament allunyada de las lluytas dels partits, lamenta tan sols la mort del que fou un dels mes ilustres fills de Catalunya y quals virtuts polítichs no eran sino trasumpto de los que resplandian en lo íntim de sa vida de familia; del que ha mort pobre á pesar de la elevadísima gerarquía que en vida conseguí y de sa laboriositat may desmentida, y d' aquell á qui may acudia en va la verdadera necessitat que no 'n sortis consolada y socorreguda per sa benéfica má.

*
**

Parlant tambe de morts deyam en nostre pasada revista que en lo número d' ells debia comptarse lo periódich *Lo Gay Saber* y á té qu' estavam ben lluny de lo cert. *Lo Gay Saber* no está mort sino suspés. Aixís nos ho diu lo seu director D. Francesch Pelay Briz en una atenta carta en la que al mateix temps nos prega qu' ho fem constar de tal manera.

No hi ha que dir ab quant gust fem aquesta rectificació que 'ns promet pera dintre de poch l' ajuda de tan excelent colega en la propaganda de nostras ideas y si á nostra má estés, demá mateix donariam á aquest Llatzer lo crit que havia de tornar-lo á la vida.

*
**

Gracias á unas invitacions que poguerem proporcionar-nos per un amich molt íntim, logrem assistir á la repartició de premis del certamen organiat per la Societat *Julian Romea*, la qual se diguá fer una excepció en favor de LA ILUSTRACIÓ, al invitar á la prensa local.

Es donchs per pura casualitat que poguerem oír l' excelent discurs qu' en tal ocasió pronunciá D. Carles Frontaura, que presidia lo jurat calificador per ausencia del senyor Zorriella y en qual discurs feu aquell senyor un elogi tan eloqüent com merescut del célebre autor, gloria del prosceni espanyol, y en honor del qual se celebrava la festa. Romea, digué lo popular director de *El Principado*, desde les més trivials obras dramáticas aspirá á realisar en totas las representacions l' ideal del art, y per

aquest motiu, al recordarse la manera com interpretava sos personatjes, casi sols d' éll pot dirse *sembla que l' estich veient*. Desde qu' éll creá los papers de *El hombre de mundo* y *Sullivan* pot dirse que no ha tingut successor.

No n' ha tingut en efecte; y en aquest punt la rahó está de part del senyor Frontaura, com tambe ho estigué al complimentar á la Societat organiadora del certamen y á la familia Real y principals artistas de la actual escena espanyola que s' habian apresurat á oferirli son concurs enviant premis ab que guasarógonar les millors obras que 's presentessen al certamen y en lo qual volgué ferlos honrosa companyia l' Excm. senyor marqués de Penya-Plata, que tant amant s' ha mostrat sempre de protegir quant se relaciona ab las ciencias y las arts.

Nosaltres tambe felicitem á la Societat Julian Romea, á pesar de l' oblit en que 'ns tingué, com igualment á la senyora marquesa de Fontanellas, Reyna de la festa, de mans de la qual recolliren los premis los autors llorejats.

*
**

Lo més important que en la quinzena nos han oferit los teatres ha sigut *Lo timbal del Bruch*, drama d' en Soler, acullit favorablement per lo públich del Teatre Catalá. Y aquí fora lloch oportú pera parlar de lo molt que ens agrada en aquest drama y de lo que 'ns hi desplau, si no entenguessem de tal manera cometre una usurpació d' atribucions, en la persona que té á son encarrech lo parlar d' aquets assumptos desde las columnes de nostra revista.

*
**

Se pot ja comptar ab la apertura del Liceo, gracias á haber sigut aceptadas per los propietarios del gran teatre las proposicions fetas per lo senyor Bernis, que 's proposa donar representacions líricas al préu de vint y cinch mil duros anuals de subvenció y ab la condició expressa de restaurarse la sala de espectacles.

Alabém lo gust qu' han tingut los propietarios del Liceo al preferir gastars 'ls diners de tal manera, que no en remiits y comunicats en que 's deyan cosas més á propósit pera ser calladas que pera ser ditas.

*
**

Los morts y 'ls teatres s' han repartit per igual l' espay de nostre article. La ficció dantse las mans ab la més sublime realitat. Per alguna cosa s' ha dit que los extrems se tocan.

RAMON E. BASSEGODA.

NOSTRES GRABATS

EXCM. SR. D. JOSEPH MARIA SERRA MUÑOZ

Vejis la página 323.

LO MES DE NOVIEMBRE

Vejis la página 330.

SEVILLA.—L' ALCASSAR DEL REY DON PERE

Una de las més notables construccions civils d' Espanya, es lo palau ó alcassar del rey don Peré á Sevilla.

Aquest poderós rey de Castella, comensá l' obra de l' esmentat alcassar l' any 1353, procurant que fós una acabada y hermosa plana de l' estil mudejar que precehí al floridíssim estil nasherita que s' admira á l' Alhambra de Granada.

La fatxada principal, que es la que presenta nostre grabat, te grans faixas ornamentadas d' alicers y dintre d' un gran requadro se llegia en tots sentits ab lletres cúficas: «Sois Deu es vencedor.» L' orla d' aquest requadro diu ab caràcters monacals:

«El muy alto, et muy noble, et muy poderoso et muy conquierdor don Pedro por la gracia de Dios rey de Castiella et de Leon, mandó facer estos Alcassares et

«*Estos Palacios et estas portadas, que fué fecho en la era de mil et quatrocientos dos.*»

La severitat propia d' una morada Real unida ab lo primor de una ornamentació rica y profusa, fan d' aquest palau una riquíssima joia molt digne d' esser visitada y per fortuna conservada casi per complert en molt bon estat.

LOS ADEUS.—QUADRO DE JORDI HAQUETTE

Considerém que nostres subscriptors nos sentirán grat de la reproducció d' aquest imponent quadro de Jordi Haquette, molt celebrat á l' última Exposició de París del corrent any y per demés adequat pera figurar en lo present número, especialment dedicat á la memoria dels que foren.

Ruplert d' embelesadora poesia, presenta en primer terme destacantse del plomís y tetrích celatje, un gegantesch Crucifix, sostingut per fortas palancas de ferro, pera preservarlo de las horrorosas embestidas del huracá, en las terribles nits d' ivern. Al peu del Crucifix, están lligadas algunas branquetes de xiprer, y lo pedestal forma una caixa ab son corresponent trau, pera dipositarshi algunas limosnas, pels horfanets que deixarán sovint las encrespadas onas de la mar, com á cada moment deixa molts altres la daila de la mort, en lo camp sempre segat y combatut de la vida humana.

Las tres edats representadas per la vellesa, la juventut y la maternitat y l' infantesa, figuran al peu del Crucifix, pregant ab lo candor de la primera edat, ab lo foch de l' esperansa que anima la juventut, y ab la abatiment y resignació de la velluria; y mentres lluny se descubreix la velera nau que fa sa via entre las bravas onas, molta gent saluda encara sa sortida envers Terra-Nova ó altres apartats paisos, y per l' espay revolotejan formant cercles ab son indecís vol, las gallinetas de mar casi totes blanques ab fortas pintas negres.

Aumenta la melancolia d' aquest quadro, lo cobert horissó, y exitant dolsament á reflectir sobre la brevetat y combats de la vida humana, en la que sols las creus y lo dolor son lo comú patrimoni, desperta també la memoria dels pobres horfens y desvalguts que á cada moment quedan perduts en la terra sens amparo ó protecció. Per aquests un socors, y una llágrima pels que moriren, tal es lo que demana aquest quadro y lo que deu tributarse sempre per tots los cors generosos.

CALENTAS Y GROSAS

Per tot arreu cada estació te sas particularitats características, y lo mateix que entre nosaltres, en molts punts d' Italia, al comensar l' ivern se crida pels carrers pels venedors de castanyas *calentas y grosas*, títol que ha donat lo distingit pintor d' Occa-Bianca de Verona á son quadro molt celebrat á la Exposició de Milan de l' any 1881.

Dit pintor, que ja s' havia donat á conèixer en altres exposicions, se distingeix per l' originalitat dels assumptos y vivesa del colorit, y molt especialment per l' expressió de las figuras.

Seguint en l' explicació d' aquest quadro, altre articulista, farém notar la freda atmósfera de l' entrada d' ivern, la sequetat dels arbres, y la presa ab que atravesa tothom envolicantse ab sos gavans, mes davant del cistell del vell venedor de castanyas s' hi troban parats un jove y una joveneta. Ell sonrisent pren una castanya y la posa á la boca d' ella: la cara de la noya, sols se veu d' un quart, més aixó es prou pera que lo pintor done á conèixer que ella es fresca y hermosa y que riu de gust per l' obsequi de son enamorat.

Lo color general que vela lo fum de la caldera, es entonat donant una maravellosa idea de la realitat y las figuras principals se destaquen bé de tot lo accessori.

En aquest quadro se troba ben representat l' ivern en lo carrer, pels ríchs hi ha la compensació dels arrosats salons, dels teatres, festes y balls; pels pobres que deixan sobre la neu las petjadas de llurs pasos, restan reservats los plahers sencills pero vivíssims, de trobarse á través de la gelada boira, del amor que escalfa los cors y del fret que gela los dits y la cara. Més ¿senten lo fret, los dos enamorats? no per cert, puix, pels cors enamorats, totes las estacions son primavera. No hi ha neu que no 's fonga davant de llurs pasos, ni ivern que no fugi vensut davant de son vivent ardor.

L' ANGEL CAYGUT

Bellver, lo distingit escultor, pensionat á Roma pel ministeri d' Estat, s' ha donat á conèixer com peritíssim en son art ab moltes obras, entre altres l' *Enferro de Santa Agnés*, baix relleu que ha reproduit fa algun temps LA ILUSTRACIÓ CATALANA.

L' Angel caygut, magnífica escultura que tradueix perfectament l' idea, y que gracias á las gestions de la Real Academia de San Fernando, y á la munificencia de don Alfons XII, ha sigut buydada en bronze; lográ gran éxit á l' Exposició universal de París del' any 1878,

y fou molt aplaudida entre altres per lo célebre escultor alemany Müller.

Caygut del cel y de sa enlayrada gloria, conserva aquest angel d' una contextura muscular perfecte, sas alas que l' exalsaren, mes enroscada en son cos la tirana serp dels remordiments, reflexa sa fesomia, tota l' angunia y desesperació que 'l dominan y abaten.

En suma, aquesta obra es un verdader poema escultórich per son assumpto y execució.

EDUART TÁMARO

EXCM. SR. D. JOSEPH M.ª SERRA

NINGÚ ha d' extranyar qu' en las planas de LA ILUSTRACIÓ CATALANA concedim algun espay, no tot lo que 's mereix, á la memoria de D. Joseph M.ª Serra, que be podem considerarlo com á catalá per mes que per circunstancias especials hagués nascut ben lluny de Catalunya.

Tantas y tals eran las qualitats del senyor Serra, ja en la esfera dels negocis, ja en lo íntim de sa vida privada, que fora de tot punt inexcusable l' oblit de LA ILUSTRACIÓ pera tan excelent ciudadá.

¿Quí ha en Barcelona á qui no haje arribat á sas orelles lo nom de 'n Joseph M.ª Serra? No hi ha qui ignore qu' aquest nom era 'l d' una acreditadíssima rahó social, á la que devia molt y molt la marina mercant de Catalunya y quals numerosas naus sostenian contínuament un activíssim tráfeh ab las repúblicas sud-americanas? Y en un altre ordre d' ideas, quí es que no te noticia dels numerosos y repetits rasgos de caritat que contínuament y d' un modo particular en circunstancias calamitosas, caracterisavan al senyor Serra? Baix aquest punt de vista be pot dirse que la inmensa fortuna de don Joseph María Serra era verdaderament la fortuna dels pobres. May la verdadera desgracia trucá á la porta del honrat armador que no 'n sortís completament consolada.

D. Joseph M.ª Serra y Muñoz nasqué en 1810 en la república de Chile. No tardaren molts anys en que sa familia trasladés lo seu domicili á nostra ciutat, instalantse definitivament en ella, en la que lo senyor D. Marian Serra y Soler havia constituït una casa de comers associantse ab son fill D. Joseph María. La casa prosperá rapidament gracias á las dots d' inteligencia que resplandian en las personas qu' estavan al frente de la mateixa. Mes endavant s' associá D. Joseph M.ª Serra ab son fill, tal com havia procedit lo seu pare, y la casa aná adquirint importancia fins al punt de qu' era tinguda com una de las mes respectables, no sols en nostra patria, sino també en los principals centros comercials del extranjer.

Desitjant consagrar á obras de verdadera utilitat pera sa patria adoptiva los recursos de sa fortuna, contribuí poderosament á la creació de societats de crédito y de ferro-carrils, aixís que fou fundador de la Societat del ferro-carril de Granollers, avuy de Fransa, individuo de la junta del Banch Hispano Colonial, President de la Maquinista Terrestre y Marítima y un dels principals accionistas del Canal d' Urgell.

Fou igualment fundador del Banch de Barcelona, establiment de credit dels mes respectables que pujan existir á Espanya, desempeñant desde 1844 lo carrech de Director del mateix, en lo qual prestá á la Societat serveys de verdadera importancia dels quals mé que res ne pot donar testimoni la memoria llegida lo 22 de Octubre d' aquest any en la Junta general extraordinaria d' accionistas del Banch, la qual referintse al senyor Serra s' expressa d' aquesta manera:

«Los señores accionistas habrán de ocuparse

así mismo en la eleccion de un vocal de la Junta de gobierno, para cubrir la vacante del Excmo. Señor Don José M.ª Serra y Muñoz (q. e. p. d.)

»Con hondo sentimiento pone la propia Junta en conocimiento de los señores accionistas esta pérdida, ocurrida al finalizar el mes de Agosto del corriente año, pocos dias después de celebrada la Junta general extraordinaria correspondiente á dicho mes.

»El Sr. D. José M.ª Serra es el penúltimo de los fundadores del Banco que desaparece de su Junta de Gobierno; formaba parte de ésta desde su instalacion en 1844, y desde la misma fecha habia venido desempeñando sin interrupcion el cargo de uno de los Directores del Establecimiento.

»En época tan dilatada habia tenido ocasion de demostrar el Sr. Serra la lucidez y prevision de su inteligencia mercantil, su conocimiento de los negocios, su constante adhesion á este Establecimiento, su noble iniciativa para cuantos asuntos se rozaban con la prosperidad general de nuestro país y la nunca desmentida rectitud de su criterio y de sus sentimientos.

»En ninguna de las repetidas crisis, ya económicas, ya sanitarias, ya políticas por que atravesó esta plaza en tan largo período, dejó el Sr. Serra de prestar al Banco de Barcelona su personal y eficaz concurso, algunas veces hasta con riesgo de su vida, pues el particular afecto que profesaba al Establecimiento, era causa de que en todas ocasiones, y no reparandó en peligros, estuviere pronto á trabajar en su favor sin la más mínima vacilacion.

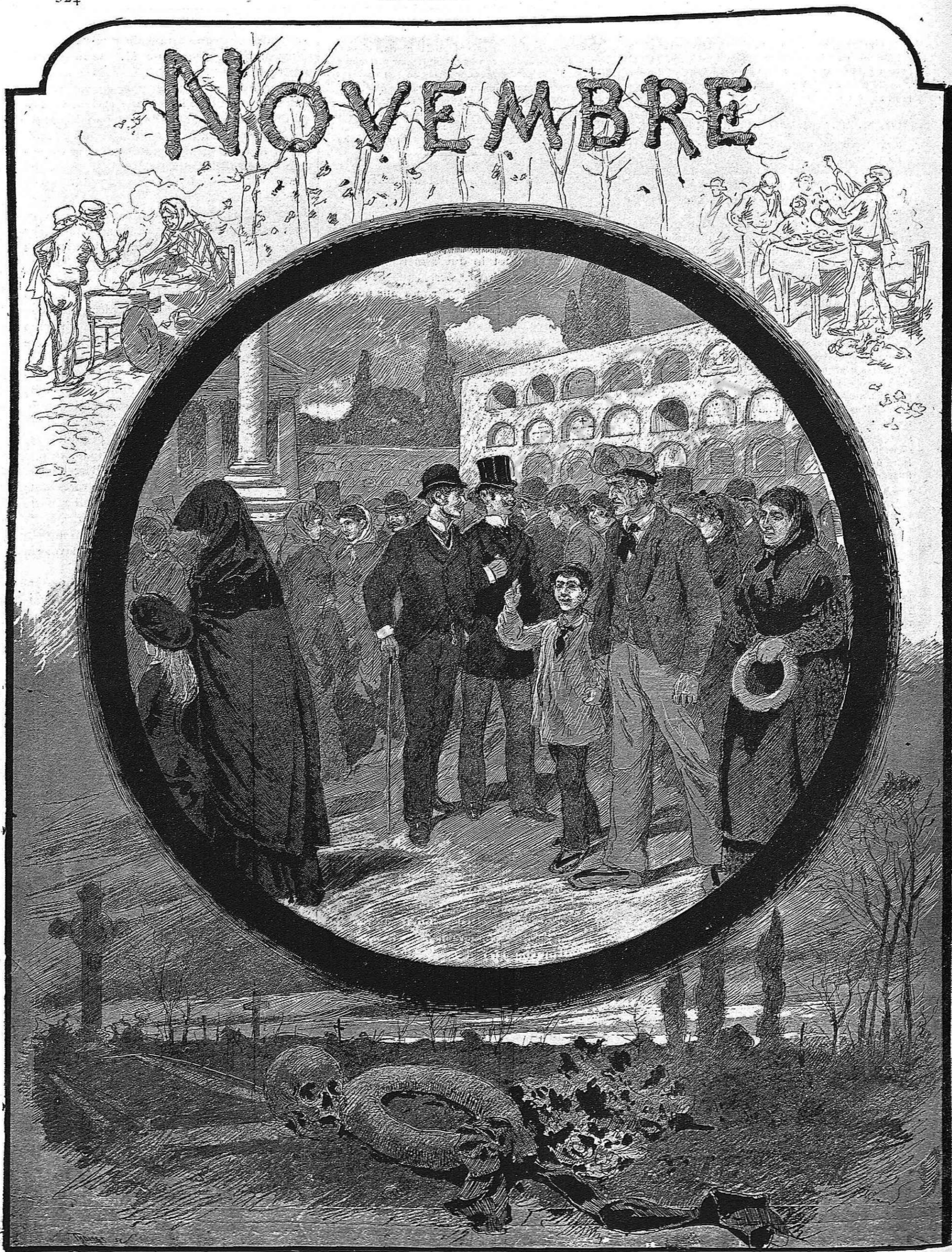
»Sabidos son por otra parte los brillantes servicios prestados fuera del Banco á nuestra ciudad durante tantos años por el Excmo. Sr. don José M.ª Serra, servicios que no es necesario que recuerde esta Junta, y que tan merecidamente le habian granjeado en el concepto público aquellas simpatías, aquella respetabilidad tan unánimemente otorgados y que con justicia hacian considerar al finado como un distinguido patricio de nuestro alto comercio.

»Tal conjunto de circunstancias hace irreparable esta pérdida para el Banco de Barcelona, y su Junta de gobierno, creyendo ser intérprete de los sentimientos de los señores accionistas, no puede ménos de dejar consignado en esta ocasion el tributo de su afecto imperecedero y de su gratitud profunda, hácia la memoria del que por tantos títulos mereció ya en vida igual afecto á cuantos le trataron y gratitud igual á cuantos en número inmenso recibieron beneficios de su modesta y generosa mano.»

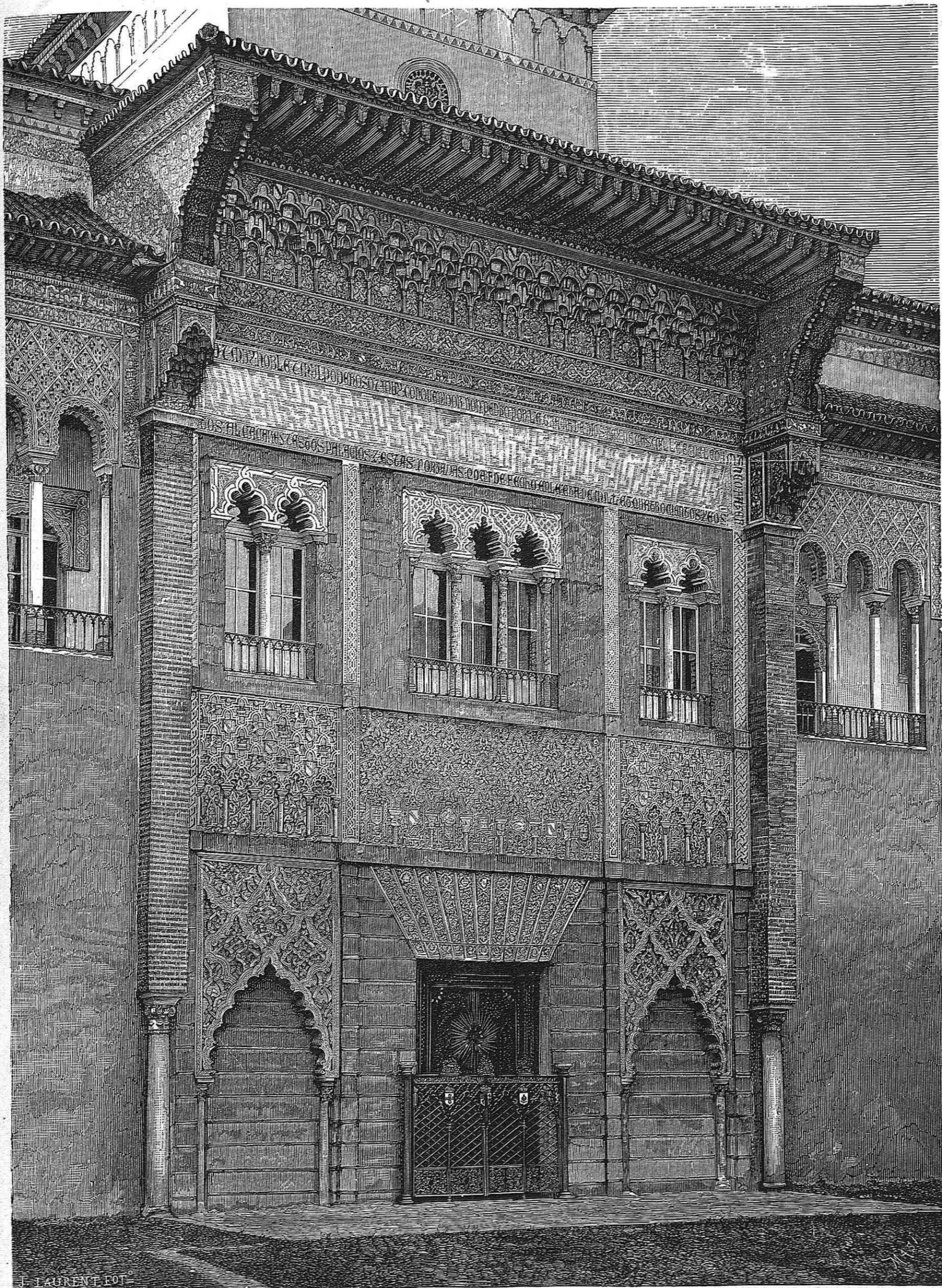
Aquí termena la memoria del Banch en lo que 's refereix al Sr. Serra. Sians permés, no obstant, citar un dels molts serveys per ell prestats, á que la memoria fa referencia y que l' hi ha de agrahir en molt tot aquell que conservi viu en son cor lo foch del amor á la patria.

Espanya acabava de declarar la guerra al imperi marroquí sense tenir en compte lo mesquí dels recursos de que podia disposar y atenent tant sols á reparar l' agravi que tant imprudentment se l' hi havia inferit. L' erari públich estava en un pobríssim estat y era necessari l' impuls de tots los bons fills d' Espanya, pera que Espanya sortís en be d' aquella atrevidíssima empresa. Per iniciativa del Sr. Serra lo Banch de Barcelona acordá facilitar al govern sens interés de cap classe, la suma de cinch milions de rals, exemple que no tardaren á seguir moltes altres societats de credit y que influí no poch en las victorias qu' obtinguerem en aquella gloriosíssima campanya.

Ni las mes terribles contingencias per que atravesá nostra ciutat per efecte de las discor-

LO MES DE NOVEMBRE — ALEGORÍA DE J. LL. PELLICER

SEVILLA — FATXADA DEL ALCÁZAR DEL REY DON PERE

dias polítiques, ni las diferents epidèmies que en diverses ocasions sembraren la mort entre sos habitants, sigueren suficients pera que lo senyor Serra se decidís á allunyar-se de sa estimada ciutat. En semblants ocasions se multiplicava per tot ausiliant la desgracia y la necessitat, en lo qual trobava inefable consol, prova evident dels sentiments altament cristians que constantment l'animavan. Ni en 1854, ni en 1865, ni en 1870 abandoná lo Sr. Serra á Barcelona y tant importants degueren ser los serveys del Sr. Serra en lo primer d'aquells calamitosos períodos, que l'allavors Governador civil de Barcelona l'inolvidable D. Pascual Madoz y'l ministre d'Hisenda Sr. Collado, escrigueren al finat donantli las mes expresivas gracias en nom del govern per la abnegació de que habia donat prova en aquelles circumstancies.

En 1877 fou condecorat ab la gran creu de la Real Ordre espanyola y americana d'Isabel la Católica, recompensa pobrísima per lo que'l Sr. Serra's tenia merescut, si te en compte la prodigalitat ab que avuy se reparteixen semblants distincions.

Era també D. Joseph M.ª Serra un protector decidit de las Bellas-Arts y dels artistes aixís es qu'habia reunit en sa casa una tant notable com numerosa galeria de quadros, ahont s'hi veyan originals dels pintors mes reputats, antics y moderns. També portava molta afició a la floricultura y á la horticultura, habent lograt reunir multitud d'exemplars raríssims en sa magnífica torre de Sarriá.

Una malaltia llarga y dolorosa posá fí á la vida del Sr. Serra en Sarriá, malaltia qu'acabá de posar de relleu la bondat del seu caracter y sos cristians sentiments, tanta era la resignació ab que sapigué soportar los sufriments de sa dolencia. Sa mort produhí un buyt irreparable en lo seno d'aquella familia, modelo de virtut y honradesa y en la qual se destacava la figura del difunt, com la d'un venerable patriarca. Just es ja que en aquest punt ens trovem, consignar que en aquella obra de caritat y amor al próxim que constantment porta á cap lo senyor Serra, se veyan sempre ajudat per sa senyora esposa, modelo d'esposas y de mares, y á la qual se dehuen també no pocas obras de beneficencia.

L'Hospital de Nostra Senyora del Sagrat Cor es un testimoni dels caritatius sentiments de tan virtuosa senyora, puig desde la presidencia de la Junta de distingidas damas qu'administra aquella piadosa fundació, ha contribuít, y no en poch, al estat florent en que la mateixa's trova, de lo qual n'es una prova l'edifici de nova planta que pera dit hospital s'está aixecant en l'actualitat.

L'enterro del Sr. Serra acabá de posar de relleu las simpatías qu'entre'l poble de Barcelona disfrutava'l difunt. Nou cotxes del ferrocarril de Sarriá sigueren precisos pera poder contenir lo numerosíssim corteig que ja s'habia reunit en aquell poble, corteig que s'augmentá en la estació de Barcelona y en la que esperava las despullas del difunt armador lo clero parroquial de Santa Agna.

Un modest cotxe de dos cavalls arrastrava'l feretro, al qual alumbravan ab atxas encesas sis mossos del Banch de Barcelona, precedintlo una secció de noys del Hospital d'escrofulosos de Sant Joan de Deu, las Germanetas dels Pobres, Germanas de la caritat de Sant Vicens de Paul y'ls Germans de la Doctrina Cristiana. Lo dol era numerosíssim y anava presidit per l'Excm. Sr. D. Isidoro Pons, fill polítich del finat.

B. AMIGÓ

A LA INSPIRACIÓ

¡Oh inspiració divina,
devalla del cel....

Oh veu sempre novella
que anyora tant ma orella,
mesquí, si ja no't sent, qui t'ha sentit;
del cel torna sonora,
y de nou creadora
rubleix de mons lo vuyt de mon esprit.

Recort ne guardo encara
de quan ab virtut rara,
al poderós ressó de tos accents,
de ma ment la boyrada
fugia, y estelada
n'era de brillantíssims pensaments.

Com aura falaguera,
alé de primavera,
suspír de rossinyol jo la he escoltat;
com tro que amunt rodola,
vent que entre'ls pins udola,
oratje de feresa tempestat:

Com so de la cadena
del enujat que pena
pelegrinant en desconort cruel,
ó com la trova santa
del ánima que canta
sas bodas delitosa dalt del cel:

Veu de la pátr.a historia,
trompeta de sa gloria
la gran tomba del temps vell esbotzant,
y fora la mortalla
de ombras que'ls embocalla
cent segles devant meu ressucitant.

Mes ara silenciosa
no m'respon desdenyosa,
del foch sagrat ja cendra lo caliu,
y si llunyana vibra,
del cor fluixa la fibra,
ma llengua no sab dir lo qu'ella'm diu.

Be fas, donchs, si m'olvidas;
grat m'es si ja no'm cridas,
sacra veu, pus la veu ja n'he perdut
Flagell sols es la orella
al qui manc' gargamella...
Benhaja Déu que n'ha fet sort al mut!

Oh floretas hermosas
que'm reya olorosas,
com vostra recordansa me consum!
si pera mí esfulladas
ja'n sou y mustigadas
¿perqué dura en mon sens vostre perfum?

Com viador que sedeja
ohint que remoreja
aygua dalt del peñyal, hi pujo foll;
y aprop la fontanella,
al tenir la canella
dins mos llabis n'estronca lo seu doll!

Oh tú, tendra auçelleta,
que closa en presó estreta
ton vol no pots llensá' al cel estrellat;
si no'l véu ta pipella,
ab dolsa cantarella,
beneheix al butxi que t'ha cegat:

Plany á ta trista amiga
que á sa companya antiga
glatinse ovira dalt del roserar;
y frisantse aleteja,
y debades forseja
y la reixa no pot may esbotzar.

Oh inspiració divina,
devalla del cel, vina
sino com clara font com térvol flum;
en raig de ta claresa
en ma fera brunesa...!
ay! sino estela, llamp, donam la llum.

Com vent, brunz, de tempesta,
volcá, esclata en ma testa,
y fon, fon de mon cor lo gruixut gel;
sino dolsa alenada,
furienda ratxada:
ó ceñir, ó huracá, pujam al cel.

Oh cruels, mortals febras!
ni en claror ni en tenebras,
ni en goig, ni en dol l'esprít troba transport,
ni sas alas belluga...;
ma testa cau feixuga
com si dintre del front dugués un mort.

Ans de venir al dia,
lo cel ja'm malehia;
en llit de espinas m'engendrà el doló;
ma mare es la tristesa;
ja en ma tendra infantesa
jo escorreguí lo fél de son mugró.
Perqué lo llor aleno?

com per l'afront m'apeno?
si so damnat á bategá ab afany
en eterna migransa,
ma darrera esperança
caiga tost, caiga, al gorch del desengany.

Adeu, germans ditxosos,
que oviro amunt joyosos
per la divina estela assoleyats;
vosaltres dalt la gloria,
jo al fons de vil escoria...!
abramenos al manco amistanats.

Planyeu al qui, oh sort dura!
malaurada criatura,
rebutx del mon, á tot plaher esquiú
no canta en sa gaudensa,
ni's dol en sa dolensa
y á la mort de son nom ne sobreviu.

† ANTONI CAMPS Y FABRÉS.

LOS NIBELUNGS

Poema herbích d'Alemanya

(Continuació)

VII

COM GUNTHER CONQUERI A BRUNHILDA

Mentrestant la barca s'habia acostat tant al castell, que'l rey pogué ja distingir en las finestras molts hermosas verges á las que desitjava vivament coneixer mes d'aprop.

Y preguntá á son company Siegfrid:—«Sabs alguna cosa d'aqueixas damiselas que desde allá dalt nos contemplan. Sia qui sia lo seu senyor, certament se mereixen molt.»

Siegfrid l'hi digué:—«Procura mirar dissimuladament á totes aquestas jovencelas y digasme despres quina triarias á poderho fer.»—«Aixís ho faré respongué Siegfrid.»

—«Una'n veig en aquella finestra, quals vestiduras son blancas com la neu. No's pot donar mes correcció de forma. Per la bellesa de son cos, mos ulls la escullirian y á serme possible la faria ma esposa.»

—«Tos ulls han triat be perquè la hermosa verge no es altra que la noble Brunhilda aquella á que aspiran ton cor, ton esperit y ton ánima.»

La reyna ordená á las sevas damas que's retiressen dels finestrals y promptes á obehir no contemplan mes als forasters desde aquell illoch, pero's dirigiren á á las estretas espitlleras desde ahont pogueren contemplar als cavallers y satisfacer sa curiositat.

Los quatre cavallers desembarcaren en aquell pais. L'esforsat Siegfrid menava un cavall per la brida y aquelles donzellas pogueren contemplarho desde la finestra; Gunther n'hagué gran honor.

Siegfrid tingué per la brida lo cavall cobert ab la corassa, cavall de gran talla, hermos y fort, fins que'l rey Gunther s'assegué en la sella. Així'l serví Siegfrid per mes que'l rey despres, va oblidarho.

Despres conduhí'l cavall fora de la barca. Jamay á cap altre cavaller habia fet lo servey de sostenirli l'estrep de son cavall.

Abdos cavallers se presentaren també d'una manera fastuosa ab sos cavalls y vestits blancs com la neu. Los escuts qu'embrassavan eran de lo millor y relluhian sobre manera.

Las sevas sellas eran adornadas ab pedrerias; los guarniments del pitral eran estrets y d'ells penjavan cascabels d'or roig y brillant. Y en magnífica cavalcada se dirigian al palau de Brunhilda, en aquell pais ahont habian anat per inspiració de son coratje.

Y avansavan ab sas llansas agudíssimas y ab sas excelents espasas que'ls hi arribaban fins als esperons, espasas de bon tall y ampla fulla, tot lo qual contemplava la hermosa Brunhilda.

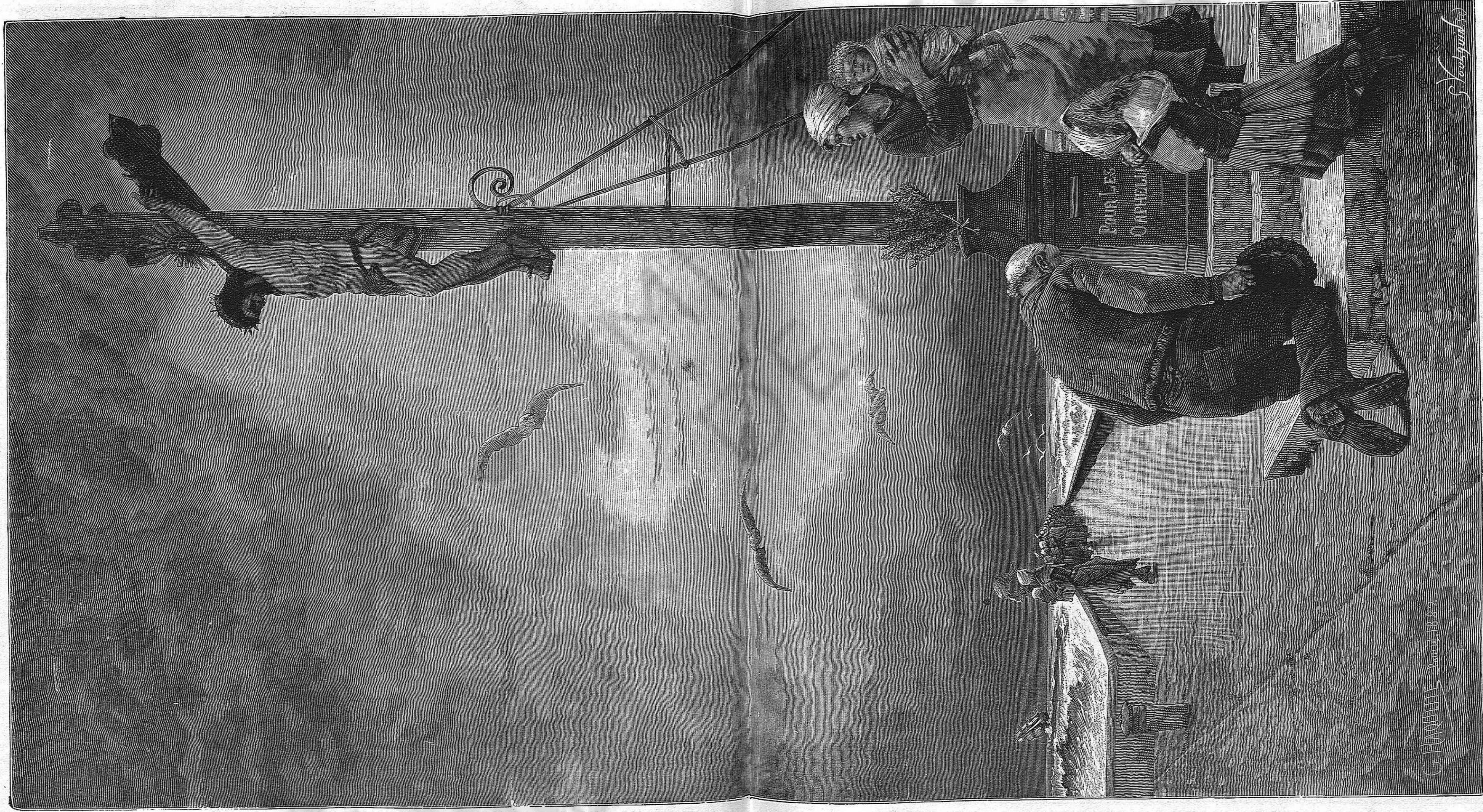
Ab ells venian Dancwart y Hagen portant també, segons se compta, ricas vestiduras negras com una ala de corb y en las que brillejavan espléndidament pedrerias de l'India. Los escuts eran nous y forts, amples y ben trempats.

En lo castell veieren enlayrarse vuitanta sis torres, tres grans palaus y una sala soperbament construhida de magnífich marbre, vert com l'erba dels prats. Allí habitaban Brunhilda y la seva cort.

Las portas del castell s'obriren del tot en ample. Los homes de Brunhilda corregeren á son encontre festejantlos com á hostes de llur soberana, prenent la brida de sos cavalls y desembrassantlos dels escuts.

Un camarlench los digué «Doneunos vostras espasas y vostras brillants corassas.» Mes respongué Hagen de Troneje—«Tal no farém ja que desitjem conservarlas ab nosaltres.» Allavors Siegfrid tingué qu'explicarlos com aixó era usansa d'aquella cort y digué:

—«Dech prevenirvos qu'en aquest castell s'estila no deixar entrar á cap foraster ab armas. Cediú las vostras

LOS ADEUS — QUADRO DE JORDI HAQUETTE

La hermosa fembra respongué:—«Aixó no 's pot fer á la lleugera. Ma familia y mos cavallers deuen ser cridats avans de que jo abandone aquest país. Es precis prevenir á mos millors amichs.»

Y á tots endrets partiren misatjers pera avisar á sos amichs, á sos parents y á sos cavallers, als quals pregava la reyna que sens perdre moment se dirigissen á Issenstamm donantlos pera tal misatge vestits rics y magnífichs.

To'ts los cridats cavalcavan en estols dret al castell de Brunhilda, tot aquell dia desde 'l matí al vespre:—«¡Que es lo que habem fet! digué Hagen, esperant aquí als homes de l' hermosa princesa.

«Si venen aquí ab forsas suficients, puig desconexem los proposits de la reyna, allavors es fácil que explote sa cólera, y allavors som perduts! Oh, sí! aquesta noble dama va naixer tant sols pera causarnos grans pesars.»

Siegfrid respongué:—«No ho sofriria un moment, y lo que vosaltres temeu no ha d' arribar. Jo conduhiré á aquest país y en socors vostre, á escullits cavallers que fins ara desconexeu.

Bogaré ben lluny d' aquí y Deu vulga durant aquest temps vetllar per vostre honor; pero ben prompte seré de retorn conduhint mil cavallers, los millors espasas que s' hajan may conegut.

—«No tardeu més temps del que habeu dit, perque en bona lley hem de contar ab l' ajuda vostra.» Siegfrid respongué:—«Estaré de tornada en poch mes de tres dias. Podreu dir á la reyna que m' habeu enviat á una comissió vostra.»

Traduhit per ALBERT PUIGDOLLERS.

A ROMEA

Poesia premiada en lo certámen de la Societat «Julian Romea»
DEDICADA AL EMINENT ACTOR D. LLEÓ FONTOVA.

Gegant de l' art que en la espanyola escena,
águila ardida á qui 'l perill no espanta,
ton vol potent alsars.

y fins tocar al sol que 'ns enllumena,
en alas de ton geni t' enlayrarès.

Tú, que ab segura planta
escalavas lo temple de la gloria,
dels aplausos bressante en la armonia,
cenyint llors y coronas,
tornantse 't cada obstacle una victoria.

Tú, lo aymat de las musas,
la esperansa, lo orgull y la alegria
de Erato, de Melpómene y Talia.

Tú, que en la tomba entre llorens reposas,
escolta de mon cant la veu incerta;
deixa 'l sepulcre fret, álsat, desperta!

Desperta al grat ressó de veus joyosas
que tot l' espay umplena;
ou com ton nom aclaman calurosas,
ou com, entussiasmadas,
evocan las victorias mes preuhadas,
d' ellas entreteixint llarga cadena.

Son tos admiradors; los que 't seguian
pas á pas y tos triunfos celebravan;
son los que 't comprenian
y en tú la veritat tan sols ne veyan;
son los que esclaus de ton desitj somreyan,
son los que esclaus de ton voler ploravan.

Ells son los que veneran
ton nom pera ells sagrat, rey del prosceni,
altar alsant de admiració en sa pensa
á ta memoria y á ta fama inmensa,
comprent la grandesa de ton geni.

Ells son los que veieren
com la mort volgué, airada,
segar ta vida en hora malhaurada;
y, acongoixats, tingueren
de ofegar lo amarch plany que 'l cor destrosa
y ab llágrimas de dol regar ta fossa.

Son ells tots, que aplegats avuy se vehuen
al recort de ton nom que ensemps los crida
y volen, carinyosos,
darte 'l darrer adeu de despedida.

Son ells que veure 't creuhen
al evocar ta sombra,
embolcallada del passat en l' ombra,
y acullen temerosos
de que rompent l' encant desaparega,
com espectre forjat en sa follia,
la visió grata de sa fantasia.

Y jo també, que ta presència evoco,
te veig, ornada de llorer la testa
que 'l númen besa ab sa sagrada flama;
y 'l passat presentantse á la memoria
un crit arreu t' aclama:

gloria á Romea ¡y l' eco respon: Gloria!

JOAN MANEL CASADEMUNT.

LO MES DE NOVEMBRE

COMENSA aquest mes ab la festa de Tots los Sants, simbolisada per lo menjar castanjas y los tradicionals panellets, y ab la commemoració dels Morts que no escau calificar de festa, per mes que quasi ho sigui.

De tots los sentiments humans, cap més respectables, com lo que s' enllassa ab la memoria dels que desaparegueren de aquets mon de tribulacions y engunias.

A la nostra terra, com per tot arreu, la ciutat dels vius: y entre lo burgit y gatzara propia de tota la munió de gent, caminan los que tenen, per la pérdida recent de sers anyorats y estimats, lo cor oprimi't y las llágrimas en los ulls. Per un que, portat per sos sentiments cerca lo trist consol de contemplar lo lloch ahont un dia desapareque lo qui fou un pare, una dona, un amich, ¡cuants centenars y mils constituheixen, com sempre la turba-multa, que va al cementiri com á qualsevol espectacle, moguda del appetit grosser y material del que está incapacitat de sentir, sufrint y gosant per ell mateix! Si en alguna ocasió, lo cementiri, pert lo carácter imponent y de tristesa, de severitat y reculliment, qu'impresiona á l'home mes insensible y groller, es per cert en lo dia dels morts. La necrópolis se converteix en lo passeitj de moda, tothom hi va perque hi va tothom: los més, encar que de dol, enjoyats, estirats y ab la satisfacció del que s' exhibeix, molts á manifestar públicament una tristors que sens tal diada no 'l preocuparía, ó á satisfer la vanitat adornan pomposament sas tombas y panteons, y altres passejansen indiferents de una á altra part, forman lo públich, sense 'l qui, tals manifestacions no existirian.

Los cementiris tots, com obra dels homens, ne son un reflexo de sas petitesas y vanitats; portant ó tractant de portar fins mes enllá de la vida, la superbia y las desigualtas socials, ellevan sumptuosas construccions no lluny del paratje ahont milers de osamentas barreijadas sota terra recordan la trista confusió de la vida del pobre. En alguns paissos, los cementiris son embellits per la naturalesa. Los arbres, arbustes y flors, revesteixen artísticament la terra, y sas emanacions benéficas, combateixen en part las mefficas de la descomposició de rans cossos en espay reduhit; á Barcelona, y en general en tot Espanya, los cementiris son uns quanss carrers constituhits per unas parets foradadas, sens que ni l' art ni la naturalesa minvin en res, lo horror y la repulsió de la mort; esent quasi be sempre una especulació mercantil, ben oposada al sentiment que sigles enrera produhí la creació de tals llochs.

La idea del enterrament, poética y hermosa en si, quan se tracta de un cos en plena naturalesa, desapareix en las grans aglomeracions modernas, y constituheix un verdeder perill en totas las capitals; lo qual fa temer verament á los morts, y obliga á pensar en ells. Considerant fredament aqueix costum y examinant com se practica, deixant á part la qüestió de creencias religiosas, se veu que lo respecte al restos de las personas que acabaren la vida, no existeix més que en principi, y solzament de debó per los rics.

Fins ab las cosas de la mort, se hi barreixa la idea de posesió á de fortuna: aqueixos calaixons que ne dihuen nitxos se buidan quan lo lloguer acaba, ó de tant en quant, y al igual que 'ls cossos dels que foren enterrats com á pobres van á podrirse sas despullas ningú sab ahont.

En altres temps totas las iglesias tenian son fossar: molts vihuen encara que n' han vist á la nostra ciutat; y dins lo temple mateix hi habia abundó de sepulturas. Posible es que al suprimir los fossars se esgarrifés molta gent, com més que posible es, que devant la idea de acabar ab los cementiris, cercant una forma satisfactoria pera las creencias religiosas de cadascú y lo respecte á n' ls que foren, se esgarrifi tothom; pero mes ó menys ja 'ns trobem en los cas de pensarhi.

Lo soterrament dels morts te pera mi, apart de grans inconvenients pera la salut pública en las grans ciutats, molt de material, es completament material; y m' estranya que gent esperitualista y ab creencias fervents, se empenyin en la conservació de un cos del qui, al apagarse la vida, l' anima s' en desprengué; digne sols baix lo punt de vista religios, de commiseració y de llástima com tot lo purament carnal.

Després de tot aixó, ¿de qué parlar del mes de Novembre? Lo hivern s' en ve á sobre: 'l qui te capa, la respalla; qui no 'n te ne voldria tenir y en conjunt lo més actual es tranquil y reposat a fi de tenir alé pera las emociones y tiberis del mes vinent y acabar la any com se comença ab festas y fartaneras.

J. LL. PELLICER.

Paris, Novembre 1882.

LOS EPITAFIS

Dies nostri quasi umbra super terram
et nulla est mora.

(Paralipomenos, I. r, c. 29, v. 15)

CONSIDERADA tant sols per alguns moments, la severa sentència del sagrat text, ahont diu: que nostres dias discorren sobre la terra com una sombra, sens lo més petit retard; s' ocorre desseguida que en aquellas memorias dedicadas als que traspasaren ja las portas de l' immortalitat, en los epitafis, ó sia, inscripciones sobre las tombas, segons la precisa significació de dita paraula, apartantse tota puerilitat ó vana idea, es lo propi que 's consigne tan solament, ensemps una memoria de las virtuts y peculiars méritos del difunt pera imitarlos, y un testimoni d' amor y admiració, sempre just, y degut tribut envers los que foren.

Es molt cert, segons diu Marmontel, que cada hu deuria apresurarse á escriurer per 'ell mateix un pompos epitafi, esmerantse sens parar pera mereixel; mes si be aixó es molt bell, no está en lo comú, ni sol succehir que aquells que escriuhen son epitafi, eviten los esculls del prosaisme ó de la sequetat, ó altres vegadas lo concepte per demés humil dels mateixos, podent citarse entre molts exemples, l' epitafi que dictá pera sa fossa lo cardenal Portocarrero y que pot veurers grabat en una gran planxa d' aram en lo paviment de la Catedral de Toledo, y diu aixis: «*Hic jacet pulvis, cinis, nihil.*»

La antigüetat, que presentia confosament, tot quant coneixem respecte al dogma de l' immortalitat y del futur destini de las ánimas, ideá los deus dels difunts, ó sia los deus manes, als quals dedicaba las estelas, cipos y demés monuments funeraris. L' inscripció comensava generalment, ab las lletas D. M. (Als deus manes), y entre diferents giros més ó ménos patétichs, consignava, los noms del difunt, sos cárrechs y honors, generalment sa edat, lo nom de la persona que li dedicava aquell epitafi y últimament, contenia las inicials que indicavan lo carácter religiós del monument y las condiciones de sa erecció si existian.

La concisió era una de las primeras condiciones dels epitafis, aplicantse semblant regla, tant al cas de que fossen posats en boca del difunt, ó d' aquells que li dedicavan; y aixó era lo propi, puix lo dolor y afecte verdaders, esclouhen los llarchs rasonaments.

Deya l' epitafi d' una jove romana, morta á la flor de sos anys:

¡O nefas, quam floridos, cito mors, eripis annos!

En altre una jove y amant esposa, desitjava molts anys de vida á son marit; ó per lo ménos que visqués encara sos anys, y deya:

*Inmatura peri, sed tu, felicior annos
vice tuos, conjux optime, vice meos*

Los historiadors nos han trasmés l' epitafi de la tomba d' Alexandre lo Gran, á qui sembla petit lo mon. Deya:

Sufficit huic tumulus, cui non sufficerat orbis

Després del combat de las Termópilas, fou posat en boca dels heroïchs grechs, que moriren allí, defensant las santas lleys de la patria, aquest hermós distich esculpit á la roca:

*Dic hospes, nos hic vidisse jacentes,
Dum sanctas Patria legibus obsequimur*

En pocas y significativas paraules trobem consigna't l'elogi d' una esposa romana, de qui 's diu que fou: honesta, hermosa, laboriosa, frugal y amiga de la casa, diu aixís:

*Hic sita est Amyone
Marci optima et pulcherrima
lanifera, pia, pudica, fruga
casta, domisela.*

Posadas algunas vegadas las urnas cinerarias en los jardins de las sumptuosas quintas romanas, sugería son deliciós aspecte, epitafis tals com lo bellíssim dedicat á la jove Julia, comparada á una flor y agostada com las flors mateixas:

Flos ipsa Julio, sicut flores peritit

Bordejant las principals «Vias», ó sia grans camins romans, se trobaven molts sepulcres, més ó menos notables, podent citarse entre altres los existents en bona part á Roma y Pompeya, y en semblants casos precebeix comunment á l' inscripció la frase «Siste» ó «Sta viator», (viatjer aturat), estil que també fou imitat á la edat mitjana, en algun dels enérgichs y sentenciosos epitafis cristians.

Laconisme extremat era lo d' algunas inscripcions antigas, com per exemple la del epitafi que pera sa filla escrigué March Tuli Ciceró:

Tuliola filiola

més en altres, se troben no sols las comuns circumstancies ja ditas, sino molts altres en que 's fa gala de la professió especial del difunt y d' alguna de las particulars circumstancies de sa vida, segons s' observa á la del auriga del Circo de Tarragona, Eutiques, en la que ademés se ponderarse sa destresa pera regir las bridadas en cara que fos de dos jochs de cavalls, conté son epitafi sa propia efigie ab una palma á la má.

Lo cristianisme en sos primers dias, imitá molts de las formas paganas en sos epitafis, conservant també algunas vegadas á son cap, las duas lletres D. M. que se interpretavan, *Deo Máximo*.

Prent n' obstant, sobreposantse á totes, l' idea de la immortalitat en un mon millor, ó la de la resurrecció final, se troben epitafis tals com los següents, que forman lo millor encant de las Catacumbas Romanas, *Cecilia in pace*, Cecilia descansa en pau. S' ausenta y descansa en pau, *Exit et manet in pace*. Un marbre de Tolentino, diu á uns esposos. Resuciteu felissos abdós, quant Cristo ho manará; *Surgatis pariter, Christo juvenile beati*; y últimament altre epitafi diu tan sols: *In spe*; en l' esperansa.

Continuaren aquestas tradicions á l' edat mitjana y no falta comunment al final de l' inscripció lo desitj de que l' ánima disfruti de la pau eterna: «*Cujus anima requiescat in pace*» més desde antich va ferse especial referencia al sepulcre y més particularment al cadaver, ab las paraules «*Hic jacet*», Aci jau, *Aquí yace*, *Ci git*, etc., fórmula que segueix en nostres dias.

Aixó conduhí poch á poch, á certa austeritat exagerada, de que feren gala algunas ordres religiosas; y més endavant, no sols en los monastirs, sino també en las catedrals, y en los sarcófachs d' alguns personatjes célebres, trobem esculpidas duras sentencias ú horribles diálechs entre lo difunt y l' espectador, reduhintse casi tots al molt conegut y eloqüentíssim vers: *Sunt quod eris, qualis estis fui*, aixó es: Só lo que serás com vaig ésser lo que ets.

Impregnats en gran part de major poesia, los epitafis escrits en llengua vulgar, per lo ménos fins als albors del Renaixement, serán sempre dignes d' encomi aquellas severas y grandiloqüents inscripcions que trobem en molts sarcófachs espanyols, comensadas «Lo molt discret y noble Senyor, etc.», en quals planas se revela tota una época ab son cerimonial, sas tradicions, y creencias, verificantse en ellas més que en molts altres lo que digué Foscolo: parlan las tombas ahont l' historia es muda.

Entre molts y notabilíssims inscripcions de l' estat mitjana que abundan á Catalunya, copiarém la de la llosa mortuoria de Santas Creus, al peu del magnífich sepulcre de don Pere III, la que restituida íntegra diu aixís:

*Ací jau lo noble en Roger de Lauria
almirall dels regnes Daragó é Sicilia
per lo Señor Rey Daragó: é passá desta vida
en l' any de la Encarnació de Nre Senyor
Jesu Christ MeCCC e II. XVI Kalendas de Febrer*

Corria parellas l' hermosa y sentida redacció dels epitafis, relativament moderna, ab aquelles rimas de la poesia castellana, impregnadas de dolça filosofia y misticisme, en las que deya Jordi Manrique:

*Partimos cuando nascemos
Andamos mientras vivimos
Y allegamos
Al tiempo que fenescemos.*

Tan hermosos conceptes apenas han sigut olvidats en nostres dias en que se escrigueren també aquellas colas no exemptas de misticisme que comensan «Oh mortal y viador», puix si be modernament s' han exacerbant tantas pasions, n' obstant, tant s' ha estudiat pera fundar los coneixements moderns y pera consolidar las creencias antigas; notantse per desgracia que sols han desaparegut casi per complert en nostres dias, especialment á Espanya. A Fransa n' obstant, y en particular á Inglaterra, en sos bonichs cementiris que semblan florits vergers, s' alsan entre flors, multitud de senzillas estelas de pedra ó marbre, rematadas per una creu y en ellas, ó en las senzillas llosas posadas sobre la verda herba, se llegeixen patétichs epitafis, en los que com en los antichs, una senzilla memoria del difunt y una llágrima dels sobrevivents, forman un tot conmovedor que sovint s' imprimeix ab facilitat á la memoria.

Lluny per lo tant de nosaltres aqueils xavacans epitafis en que fentse gala de vis cómica, se consignan burles de la medicina, dels vivents y fins de la mort mateixa; aquells en que la tonta vanitat fa exòtica pompa de infinits títols y mesquins honors; y últimament seria de desitjar que fins los més humils deixant la freda y sossa fórmula, «Propietat de...» consignessen com es degut sobre las tombas de sos predecessors alguna cosa més sentida y de totes maneres, ménos prosáich que semblant frase, introduhida per un descuydat ús y una culpable rutina.

Sabem també que á la bellesa dels epitafis, contribueix en molt l' acertada distribució dels enterraments, y per lo mateix suscribim á l' opinió dels que afirman que las grans moles ora semblants á pagodas índias ó á catedrals sumptuosas, erigidas pera entitats que apenas pasaren de lo comú dels mortals; y la colocació de nitxos uns sobre altres, com armaris de qualsevol comers, no son los medis més á propósit, pera inspirar un epitafi propi y ben imaginat.

La tomba requereix sencillesa y severitat en son perfil y en sos detalls, reclama un emplantament digne y falaguer y baix aquest concepte, la vegetació proporciona lo millor arbitre; y donada semblant disposició, quan recorregut un cementiri ó *carner*, com deyan nostres avis, nos haurem impregnat d' aquella melancolia que aviva la memoria de tantas glories eclipsadas, tantas esperansas fallidas y tantas ilusions disipadas com la sombra; nos sentirem millor disposats pera lo consó, ab l' esperansa d' un més enllá y podrem llegir sens espalm aquells versos imaginats per Landoni pera la sortida d' un cementiri, en los que recorda: que aquí sols la mort dura y que aquella hora que passa, es la l' última nostra, tal vegada.

*¡O viventi che uscite!
Solo il tempo non muore
E l' hora che volge
E á voi, l' última forse.*

E. TÁMARO.

Barcelona 1er Novembre de 1882.

A TRENCH D' ALBA

Avuy quant trencaba l' alba
He sentit tocar á mors,
quins recorts
Que m' han portat las campanas,
¡quins recorts!

Cada lenta batallada
Que fins mon cor ha arivat
m' ha contat,
Historias que m' entristian
m' ha contat.

La seva veu misteriosa,
M' ha semblat un cant d' amor
que ab tristor
Del fons de la terra eixa,
ab tristor.

Semblava que m' deya ansiouss
Senglotant ab dolor greu,
prega á Deu
Perque siga desllihurada
prega á Deu.

He obehit, y á Deu pregantne
M' he sentit lo cor ferit,
tot seguit,
Y un fret de neu que m' glasava
tot seguit.

Es que la oració al finirne,
Una tomba ha tremolat
m' ha semblat
Y sentir cruiximent d' osos
m' ha semblat.

Alashoras tremolosos
Los meus llavis s' han desclos
neguitós,
Pregava á Deu y á María
neguitós.

Pres per la xarxa traidora
De la por, he tremolat
y he cridat,
Per veurer si m' responian...
he cridat.

Sols lo silenci m' voltava
A dintre d' aquell sant lloch,
poch á poch
Ha tornat mon cor á batrer
poch á poch

He vist que al cim la mar blava
Los raitjs estenia 'l sol,
quin consol
Que m' ha dat la llum dels segles,
quin consol.

Un de sos raitjs amorosos
Ha esté son mantell prop meu,
y una creu
S' alsava davant ma vista.
una creu.

Entristit me la mirava
Mentres tocavan á mors,
quins recorts
Que m' han dut creu y campanas,
¡quins recorts!

EDUART TRULLOL Y PLANA

Diada dels morts de 1882.

DISCURS

LLLEGIT EN LA

SOCIETAT DE AMADORS DE LES GLORIES VALENCIANES

LO RAT-PENAT

PER SON PRESIDENT D. VICENT PUEYO ARIÑO AL INAUGURAR
ELS TREBALLS DEL ANY 1882 Á 1883

HONORABLES senyors: L' amor á les glories patrias te reunits en esta Societat als fills de la nostra Valencia, que cumplint un deure de respecte y veneració á les tradicions y grandea de llurs antepasats, procuren no 's perguen aquelles memories que son timbre honorós de son nom y eixemple de imitació y estimul pera los presents y esvenidors.

No hia ducte que així com l' home constitueix la familia, y lo conjunt de families forma los pòbles, l' amor, l' interés y lo desitj de conservar y enaltir eixes glories, y les dels seus antepasats, lo té y lo sent lo conjunt de individus que formen esta Societat pera conservar les de la seua mare pátria.

Este es, puix lo fi de *Lo Rat-Penat*; este l' objecte que nos congrega y esta la aspiració que ab son orje se proposa realisar: fomentant l' esperit de amor á la nostra Valencia y ses grates tradicions, y fomentantles, unirles com á joyes precioses á la corona de grandea y aspiració que cenyix la nació espanyola, pátria comú de tots nosaltres.

No les busquem sols en la lliteratura; les busquem en les ciencias, les arts, la industria y en tots los rams de la intelligenza humana.

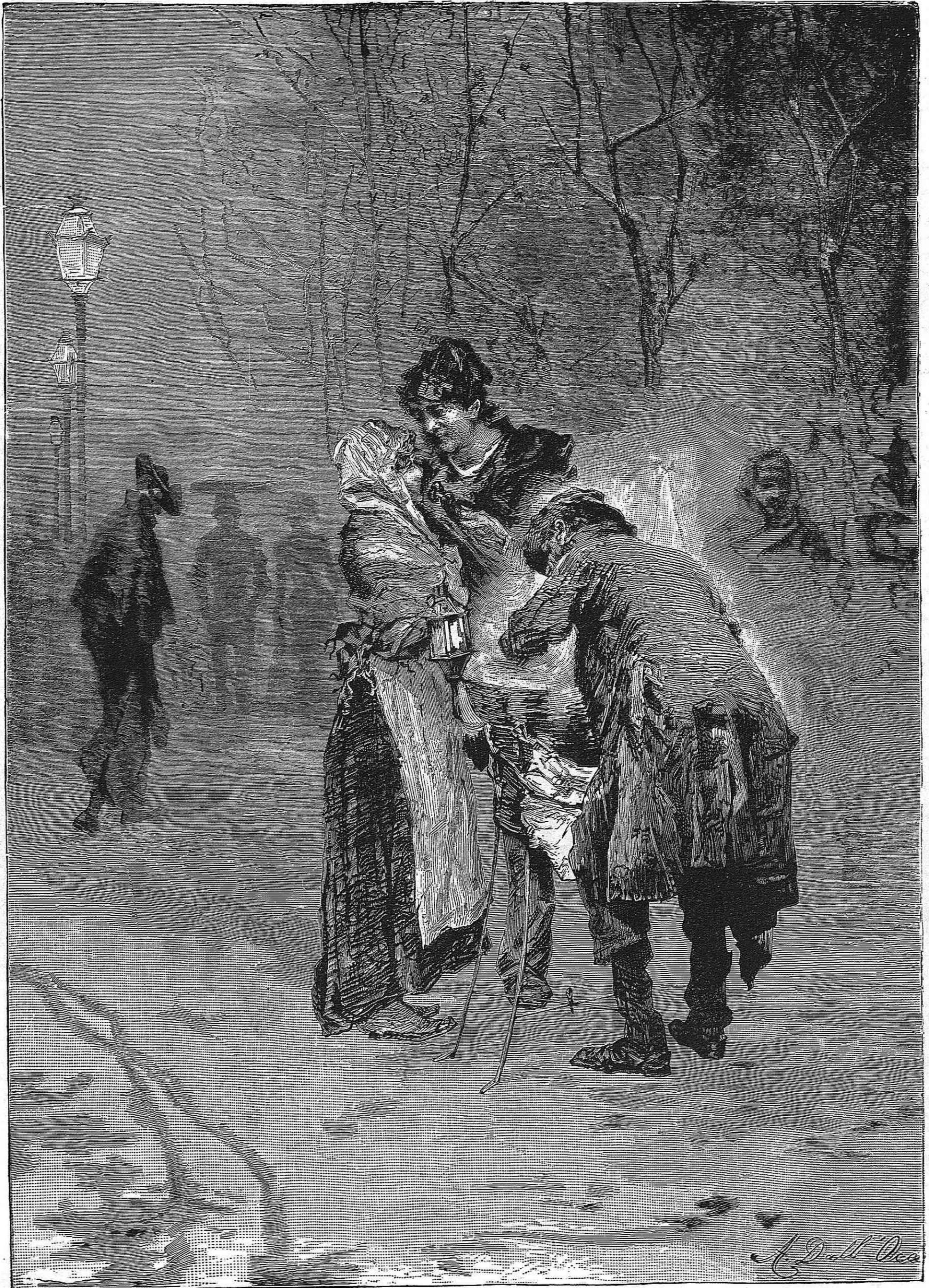
Tenim presents com á historiadors al Rey Don Jaume, Pere IV de Aragó, Martí Vicián, Beuter, Diago, Moncada, Isabel de Villena y altres molts, que tots coneixeu, lo mateix que no olvidem que han segut l' admiració de tots en poesia un Gil Polo, un Corella, Ausias March, Febrer, Siurana y la célebre Academia dels Nocturns, composta de valencians que donaren nom á la seua pátria en tot lo mon lliterari.

Tenim en memoria, com á humanistes, á Lluís Vives, Joan Batiste Muñoz, Colomer, Lassala, al deá Martí, Gregori Mayans y Perez Bayér.

Com á homens científichs, ¡qui olvida á Jorje Juan, Rojas Clemente, Gabriel Ciscar, Cabanilles y el Pare Tosca?

Entre els artistes nos inspirém en las pintures de Juanes, Ribalta, l' *Espagnoletto*, Espinosa y March, y en les escultures d' un Capuz, dels Vergares y dels Esteves, respectant los grabats de Crisóstom Martínez, Jordan, Capilla, Selma y l' autor de la sublime estampa de *Les aigües de Moisés*; causantnos maravella lo músich Ximeno, que doná regles á la mateixa Italia, patria per excel·lencia del art musical, ahont lo célebre valenciá Abat Andrés, digne de memoria en este acte, escrigué l' orige y progrés de la lliteratura, obra admirada per tots los sábis de la época.

Encara oim com se elogien los antichs velluts teixits en esta llocalitat, les precioses teles de seda dites *Valen*.

CALENTAS Y GROSSAS — QUADRO D'OC·CA-BIANCA

L'ÀNGEL CAYGUT — ESCULPTURA DE BELLVER

tines en tota la culta Europa, els buscats guadamacils, per França, Alemanya, Inglaterra y altras nacions, com així també els no menys estimats tapiços y multitud de manufactures, que no cite per no molestar vostra atenció; pero no puch olvidar especialment la part céramica valenciana, desde las antigues fábriques romanes de Sagunt, fins la magnífica obra de reflectes metalichs, huí tan buscada y pagada ab fabulosos preus, y l'aventajada orfebrería de este pays, que tan riques joyes há deixat en los nostres temples.

A imitació dels eixemples que vos acabe de citar, han continuat estes glories els Villarroyes, Aroles, alvá, Pascual Perez, Bonilla, Pasqual y Genís, y altres molts, que en llurs respectius rams de inteligencia y producció, han donat honra á Valencia y son de grat recort pera tots nosaltres, habentse inspirat, els uns, en los documents lliteraris llemosins, y els altres en les obres que aquells nos deixaren y els han servit de guia pera noves creacions.

Asó en quant als homens y les seues produccions; pero pareixeria rar que no vos diguera algo de la nostra llingua llemosina y perquè s'ocupem de ella. No vos parega ridícul son cultiu, porque d'ell naix precisament tot quant l'home busca en lo pasat pera encontrar l'orige històric de les grandeses de la nostra Valencia, tant en sí, com relacionada ab tota Espanya y altras nacions.

Ab los monuments y ab los productes de la industria y de les arts, s'encontra lo estudi y la comparació; més la historia s'encontra en los escrits de aquells temps, y sino diguenho los arxius de Simancas, Catalunya y los nostres de Valencia, ahon existeixen en llingua llemosina eixos documents que busquen los historiadors moderns pera apurar los fets y ajustarlos á la sana crítica com se pot justificar per les moltes obres escrites per distingits valencians y d'altres poblacions, que ab cites en elles donen testimoni clar y patent del orige dels seus aserts; diguenho, sino, nostres antigues lleys y privilejis que se busquen ab afany per l'estudi dels codificadors moderns; diguenho los drets de les poblacions, los particulars de família y fundacions, que son objecte de litijis, y s'compendrá, que sense lo coneiximent exacte de la llingua llemosina, no pot donárseli la rahó, la justicia ó lo dret á aquell que 'l té; ni la part artística é industrial pot saber la aplicació y estudi filosófic que interessa al artiste é industrial il·lustrat, si no busca en los códices, lleys, manaments, privilejis y acorts, la rahó que acompanya sempre á tota obra artística aplicada á la industria.

Deixant apart tot lo dit, que no vos prova altra cosa que la necessitat de seguir lo eixemple de nostres antepassats y no deixar decaure les nostres glories, devem comprendre que al escullir esta Societat per emblema *Lo Rat-Penat* símbol de la vigilancia, fou porque lo seu objecte es vigilar per la seua pátria Valencia, y protegir y apoyar als seus interèsos en tots los rams de la ciencia, de la industria ó de les arts, que mes convenen al millorament de nostre benestar, defenent los drets y prerogatives que son patrimoni de tots nosaltres, posantlos com eixemple la valia de nostres avis, com á punt de partida pera que no decaiguen de l'altura en que aquells les colocaren, á fi de que vejen tots, que Valencia, fecunda en homens de ciencia, lletres, arts é industria, ha cridat sempre per este motiu l'atenció de propis y estranys, y ha sigut la admiració de les nacions estrangeres mes adelantades en tots los rams del saber y de la civilitació.

La Societat *Lo Rat-Penat*, que té un objecte y mires elevades pera la nació espanyola, no fa sino lo mateix que fan Catalunya, Mallorca, Andulucía, Galicia, Castilla la Vella y la Nova, y altras provincias d'Espanya, ahon baix ú ó altre títol se congreguen; y los uns publiquen los monuments de la seua pátria; los altres baix lo nom de biblióhils, donen á coneixer y reprodueixen les obres lliteraries dels seus antepassats; altres per mig de concursos fan estudiar y publiquen tots los detalls de les glories de son poble, y fins los estrangers ho fan així en las llocalitats de les seues nacions, d'ahon ho prenen després los historiadors y homens de lletres, ho compilen y en distintes formes é idiomes ho fan general pera coneiximent de tots.

Així cumplix sa misió esta Societat, ahon los homens pensadors y la juventud estudiosa, sens altra clase de entreteniments, fomenten lo esperit d'interés general que inspira Valencia per ses glorioses tradicions, esperit gran y propi de la noblesa del carácter valenciá, amant de sa pátria y del progrés en tots los rams de la producció y del saber.

Així confia sostindre son proposit ajudada per l'Excel·lentísim Ajuntament, son president honorari y protector decidit, y per les demés autoritats y corporacions que ab sa benivolencia li dispensen protecció y l'honren de present en este acte. Yo 'ls done les gracies á tots, en nom de la Societat, podentlos assegurar que 'ls que nos reunim baix les ales de *Lo Rat-Penat*, procurarem sempre per la honra y los interèsos de Valencia, com á bons fills amadors de les glories de sa mare pátria.

HE DIT.

NOVAS

Lo dissapte 4 del corrent tingué lloch l'inauguració de la magnífica casa y jardins de San Gervasi de Cassolas, titolats *Hotel del Tibidabo*, á càrrech de la societat particular *Angelon, Sabatier y Comp.* Invitada galantment la premsa periòdica de Barcelona pera dita inauguració, disposá d'un tren exprés, qu'ab breus minuts la trasportá á Sarriá, desde ahont magnífichs carruatges trasladaren als convidats al nou *Hotel*, acompanyantlos lo senyor Sabatier, y essent allí rebuts per lo senyor Angelon fill, per trobarse encara convalescent de sa sensible malaltia son senyor pare.

Es cosa per demés difícil descriurer encara que sia lleugerament la magnificencia dels nous jardins, situats á la part més alta de San Gervasi y distribuïts en l'enfront de l'edifici á l'estil de park inglés, y á sa part posterior de molt diversa manera, formant bosquets, accidentadas montanyetas, covas, llachs, rierals y elevadas mirandas, desde las que 's descobren los més variats y magnífichs panoramas. Per ara sols una elevada torra y un bonich kiosko adornan aquesta part de jardins, pero més enjavant se multiplicarán los kioskos y demés adornos apropiats al lloch.

La casa ocupa lo centre de tan espayosos jardins y ocupada la part baixa per las dependencias de administració, cuyna y demés oportunas, pujada una espayosa y ben disposada escaia, s'arriva als salons del primer pis, tots ben ordenats y disposats segons requereix son peculiar objecte. Las salas menjadors están enllosadas de márbre blanch y negre, treballat com todas las demés excelents obras de márbre pe 'ls senyors Ventura germans, las parets están vestidas en todas las pessas ab magnífichs papers del senyor Francisco Declí, diferents sostres, plafons, etc., han sigut pintats pe 'l senyor Folch y Sariols; y 'ls hermosos aparatos d'iluminació per medi del gas de 'ls que 'ls més tenen lo modern y agradable color d'aram, procedeixen de la casa del senyor Joan Ferrer y fill. Tenen dits menjadors magnífica provisió d'utensilis de llosa y cristalleria, procedents los primers de la casa Florensa germans y 'ls últims de la fábrica de Badalona, y en las cambras los magnífichs llits, armaris, cadiras, tauletas y demés, tot de fustas finas, procedeixen de la casa del senyor Bartomeu Lluch, aixis com també lo moviliari del gran saló, en lo que figura un escollit piano de la fábrica Bernareggi.

Tot lo que queda dit del primer pis, deu entendrers del segon casí en lo mateix grau, si be las cambras son una mica més reduhidas, y particularment te un menjador utilizable pera cent personas y desde sos balcons y galerías las vistas que s'ofereixen en sos tres costats, son las més grandiosas y variadas. No cal dir que creix encara l'encant del paisatge, desde 'ls grandiosos tarrats que coronan l'edifici.

L'inmillorable servey de cuyna está á càrrech de Mr. Jules Guichard y lo de rebostería al de don Ramon Sisteré.

En lo pabelló aislat que 's troba en los jardins de davant de l'edifici, no lluny de l'especial y ben disposada cotxera de la casa, ab entrada particular, qual pabelló que conta cent llums de gas está ordinariament destinat á Café, fou servit lo esmentat dia de l'inauguració oficial un espléndit dinar, ocupant los centres de la taula representants de l'Ajuntament de San Gervasi y lo senyor Angelon fill, en representació, de son senyor pare, de l'Empresa, ocupant los demés llocs los representants de la premsa periòdica, l'arquitecte constructor senyor Magí Rius y l'encarregat de la disposició y conservació dels jardins senyor Ramon Oliva.

Quan servit lo Champagne fou ocasió de que 'ls brindis manifestesen l'entusiasme que cada hū sentia davant d'una obra tan magnífica y acabada, lo senyor Angelon exposá ab eloqüents paraulas lo pensament que presidí al arreglo del nou *Hotel*, essent per sort perfectament secundat pe 'ls senyors Rius y Oliva.

Lo senyor Secretari del Ajuntament de San Gervasi, en nom del mateix, elogió los esforços de l'Empresa brindant per ella y per la Premsa.

Los senyors Cornet, Buigas, Valessi, Gonzalo de Cortada, Rocá y Rocá, Martí, Palau, Ballester, Combas y Nubiola, representants de diferents periòdichs, brindaren per l'Empresa constructora, per lo prompte restabliment de don Manuel Angelon, per los artistes que habian contribuït á la construcció y perfecte disposició del nou *Hotel* y particularment també per lo senyor Sabatier y sa digne esposa, que tant habian demostrat ja en lo establiment de casa Perramon á Ribas, sas especials aptituds pera dirigir una casa de l'importancia de l'inaugurada.

Nostre representant don Eduart Támara, recordá la historia del poble de San Gervasi, sa rudesia de fa encara poch anys y la dispersió de sas moradas, que li ha valgut lo nom de Cassolas ó sia casas solas; y congratulantse de que lo ferro-carril y demés vies de comunicació haguessen millorat en curt temps sas condicions

y centuplicat sa edificació; felicitá á l'Empresa per haber construït lo nou *Hotel* signe segur del gran pervindre que espera al derrer arrabal de la ciutat de Barcelona, que ja no te prou ambit en sa planuria pera extendrer sas vies y sas moradas.

Lo celebrat poeta don Melcior de Palau recitá una hermosa poesia seva, encara inédita, titulada *Las plantas insectivoras*, la que fou molt aplaudida y anunciá dit senyor era 'l prólech de una composició de major importancia. Llavors á prechs de tots los concorrents, recitá ab ferma entonació sa coneguda y no méns selecte poesia *El rayo*, essent nutridíssims los aplaudiments que resonaren á son acabament.

Lo repetit senyor Angelon, doná las gracies á tots los presents en son nom y de son senyor pare, per las manifestacions fetas, y dirigintse á la premsa digué que rebria l'Empresa ab lo major gust los consells que li fossen dirigits pera la millora continuada del nou establiment que s'acabava d'inaugurar.

Prés lo café y repetidas las congratulacions als esposos Sabatier, per la bona disposició de tots los departaments y servey del *Hotel del Tibidabo*, recorreguts novament los jardins y departaments del mateix se separaren los assistents á tan hermosa festa, dirigintse á Barcelona en los cotxes que posá á sa disposició l'Empresa, á la que repetidas voltas felicitaran, augurantli lo més favorable pervenir, puix no queda dubte de que l'*Hotel del Tibidabo*, disfrutará prest del senyalat favor del públich y de todas las personas de regular fortuna que desitjen viurer alguna temporada en un lloch sá y per tots conceptes agradable.

L'Associació catalanista d'excursions científicas, celebrá junta general lo dia 8 del corrent pera tractar de l'oportunitat y conveniencia de sa fusió ó reunió ab la Associació d'excursions catalana. Després d'una empenyada discusión en que s'emittiren diferents parers y conceptes, se procedí al nomenclament d'una Comissió composta del President don Joaquim Riera y Bertran, de 'ls ex-president don Eduart Támara y don Joseph de Argullol y los vocals don César August Torras, don Antoni García Vilamala, don Antoni Massó y don Artur Pedrals, peraque s'ocupessen detingudament de tal projecte y trobantlo possible, procedissen al arreglo de las bases.

Copiém del *Journal officiel illustré* de l'Exposició de Burdeos, lo que diu respecte d'un compatrici nostre. Tractant de las fotografias presentadas, diu: que era de estranyar que pocas fotografias extranjerias haguesen concorregut ab las francesas; si bé mereixia citarse lo senyor Rafel Areñas de Barcelona, que havia enviat una rica collecció de tipus del país. Sensible troba solament que el senyor Areñas quals mostrats han fet admirar son talent com á paisajista, no hajés exposat sas hermosas probas de Vilanova y Geltrú.

Entre la multitud de sas targetas *promenades*, es admirable lo punt de vista y la llum; y també son molt notables sos retratos.

Sens coneixer bé l'articulista lo nivell general de l'art fotogràfic á Espanya, asegura que lo senyor Areñas está al corrent de tots los adelantaments moderns. Ho comproba entre altres cosas, la posesió de una medalla de bronzo de l'Exposició de París del 1878.

Dirigeix dit periòdich á don Rafel Areñas sas felicitacions, anyadint que te dret á ellas no solament com á únich fotógrafo espanyol que ha honrat l'Exposició ab sas obras, sino també y sobre tot per son gust artístich y son talent de manipulador.

Havém rebut de la Comissió de beneficencia de Verona, la circular adjunta, que tenim lo gust de insertar en nostras columnas.

Comissió de beneficencia pera los inundats del Adige —Verona 31 d'Octubre de 1882.—A la Comissió de socorros als inundats—Barcelona.—Si la senyora Virginia Marini, iniciant aquí los socors pera los inundats veronesos, merasqué nostre vivísim aplaudiment, no es menor nostra gratitud, ni menos sincera la consideració envers los genovesos que volgueren donar á la llunyana pátria, tan espléndida proba de son afecte, cooperant eficazment á l'obra de caritat que promogué l'ilustre artista.

Per tal motiu nos es molt grat manifestar á V. S. l'expressió de tals sentiments donantli al mateix temps las més expresivas gracies.

Nos plau reconeixer que la noble Barcelona, correspongué molt generosament á la excitació de la beneficencia, moguda per la simpatia que alimenta envers los distingits individus de nostra colonia, que sapigueren ab son concurs honrar davant dels estrangers á la mare pátria.

Volent per consegüent fer notoria á aquesta noble ciutat, nostre reconeixement y manifestarla particularment á la premsa lo que tant ha merescut de nosaltres en aquesta ocasió, no trobém altre millor medi de transmissió que V. S. de qui esperém que acceptará benevolament nostre encàrrech.—Ab la major consideració—Per l' Il·lustríssim senyor Sindich de la ciutat de Verona, Zenet.—Per la Comissió de beneficencia.

L. CANOSSA.

En lo Certámen celebrat lo dia primer del corrent, per la Associació Literaria, de Girona, obtingueren lo primer premi, consistent en una corona de lloret de plata oferta per l' Exm. Sr. Gobernador civil, don Artur Masriera y Colomer per sa poesia *El siglo de Pericles*; lo segon los senyors don Celestí Pujol y Camps y don Pere Alsius per un *Nomenclator* «historico-geográfico de la provincia de Gerona»; lo tercer don Joseph Antoni Trias, per uns *Goigs á S. Sebastia*; lo quart don Ferrant Agulló y Vidal, per sa poesia *L' onbra del Cèssar* y obtingueren accèssits los senyors Ubach y Vinyeta, Joan Manel Casademunt, Pere de Palol y Manel Ribot y Serra.

La Exposició de pinturas establerta en lo Museo arqueològich fou molt visitada y 's celebraren molt justament las obras pictòricas dels senyors Vayreda, Urgell, Arnet, Mas y Fontdevila, Durán, Baylina, Pons Martí, Trias, Sans, Mercader, Urgellés, Vila, Quer, y molts altres que ab sas produccions feren més rica y variada l' Exposició.

Se trova en Málaga lo jove compositor don Artur Baratta, al objecte de dirigir l' estrenu de son poema sintònich *Lo Judici final*, per encarrech de la Societat filarmònica d' aquella capital.

Don Francesch Fayos acaba de publicar ab lo títol de *Plansons*, una colecció de llegendas, novelas, baladas, quadros, qüentos, de la que 'ns ocuparem més endavant en lo lloch corresponsent. Aquesta obra se trova de venda en las principals llibrerías, al preu de sis rals.

Ha tornat cap á Paris, per continuar sos estudis en lo taller de 'n Cabanel, lo jove y aprofitat deixeble d' en Simon Gomez, Alfons Nadalmay.

Habém tingut ocasió de veure alguns de sos treballs, entre 'ls que 'ns han cridat la atenció una colecció d' academies, tan correctes de dibuix que se sobrepujan á la edat del autor.

Pot ser dintre poch exposará al públich un quadro d' historia, primer ensaig que fa en aquest género, en lo que si bé no ha pogut dominar las dificultats de semblant obra no deixa de mostrar empresa y ardiment.

Habém rebut lo primer quadern de la obra titulada *Estudios de Terapéutica general y espeeial, con aplicacion á las enfermedades más frecuentes* por el Dr. don A. Luton traduhida al castellá per lo jove metje don Miquel Sitjar, ab un prólech y notas del sabi catedrátich de nostra facultat de Medicina lo Dr. don Narcís Carbó de Aloy. Un cop més endavant la publicació nos ocuparém de la mateixa en la secció de llibres rebuts, limitantnos per avuy á consignar que la obra del doctor Luton es una de las qu' ab més profit pot consultar la clase mé dica.

Lo dia dels morts la orquesta de l' escola de cegos tocá en la capella del cementiri un Rosari original del reputat mestre compositor don Eussebi Ferrán, pessa que 's distingeix per son excelent sabor religios y per los coneixements de armonía que revela en son autor.

Lo Centre de Acuarelistas d' aquesta ciutat, que s' ha organiat refundintse los dos Centres Artístichs qu' existían, he élegit pera compóndre la Junta Directiva, á don Tomás Moragas, president; don Octavi Bellver, tesorero; E. Canibell, secretari; á los senyors Flotats, Cussachs, Ferrer y Soler, y Rabarita, vocals.

Tením entes que dintre poch lo Centre de Acuarelistas, corporació eminentment pràctica, farà coneixe per medi d' algun acte públich la vida y activitat de son organisme.

*** Un nou café, titolat *Café de Lyon* s' ha obert en lo carrer del Càrme, número 10, á carrech dels senyors Mitjans y Bonet.

Lo local está decorat elegantment y 'ls articles que 's serveixen son de primera qualitat, per lo qual recomanem aquest establiment.

LLIBRES REBUTS

Relació, impresa per la Comisió encarregada de la representació del Municipi de Génova, en las festas que tingeren lloch lo dia 26 del pasat Setembre á Barcelona, ab motiu de possarse la primera pedra del monument dedicat al insigne genovés Cristofol Colon.

Aquesta relació, dirigida per la referida Comissió al Asessor degá, lo Baró Andreu Podestá, forma una fidelíssima ressenya dels moltíssims obsequis que tributá als expresats comisionats la ciutat de Barcelona y de las festas que aquells dias tingeren lloch, de las que dona complerta idea ab tota claretat y boa ordre. Son per consequent moltíssimas las mostras de gratitud que conté pera l' Ajuntament de Barcelona, que no deixá un moment als honorables Comisionats, envers lo Cónsul francés, accidentalment encarregat del Consulat d' Italia, envers las demás Autoritats de Barcelona que també s' esmeraren en obsequiar als ilustres hostes, y particularment envers los representants de la premsa barcelonesa, de la que dihuen que tots los partits sense distinció, se reuniren pera ferlos la més coral acollida, repèntint las manifestacions d' amiatat entre Espanya é Italia.

Lo concepte que consigna també dita Relació respecte á Barcelona, es per demás favorable, tant per sa hermosura com per sos grans recorts històrics, y son florent estat en las ciencias, arts, industria y navegació, tot lo que consignan li asegura un brillant pervenir. Conté ademés originals aquesta Relació, los discursos del senyor Alcalde don Francisco de Paula Rius y Tauler y del Excelentíssim senyor Gobernador don Francisco Moreu Sanchez, en lo acte de possarse la primera pedra del monument á Colom, lo discurs del Excelentíssim senyor don Victor Balaguer en lo convit de gala del Saló de Cent, y la cantata executada en lo Teatre lírich, essent lo vers de don F. Fors de Casamayor y la música del insigne mestre don Agustí Obiols.

Catálogo tarifa, con los precios fuertes y descuentos de los periódicos. Revistas, Ilustraciones etc., en España hasta Julio de 1882.—Havém rebut un exemplar d' aquesta important obra, remès per la casa de Lapeyre y Compañia, establerta á Madrid en lo carrer del Olivo, n.º 7, pis segon, ahont poden demanarse los exemplars al preu de quatre pesetas un. L' importancia considerable d' aquesta publicació, queda coneguda llegint son títol, y en quant á la distribució de la materia es molt clara y metódica, de manera que respecte á cada publicació s' obtenen fàcilment todas las noticias mes necessarias. La distribució per provincias y l' ordre alfabétich general de todas las Revistas y periódichs, facilita molt la consulta d' aquesta obra millorada ademés ab las tarifas de correus d' Espanya y sas colonias.

NOVELAS PER D. MARTÍ GENIS Y AGUILAR.—Si hi ha un proverbi que diu qu' en materia de gustos rés hi ha escrit, segurament que no hi ha en literatura género al qual se puga aplicar ab tanta justicia, com á la novela.

Hi ha qui 's delecta ab las novelas d' Octavi Feuillet y trova incomparable atractiu en aquella *Sibila* qu' altres califiquen d' insustancial y ensopidora; altre 's regositja ab los quadros idilíchs trasats per Bernardi de Saint Pierre en son *Paul et Virginie*; per altres l' última paraula de la novela se trova en la pintura històrica d' edats y costums ja passadas, que serveixen al gran Walter Scott pera desarrollar los dramas amorosos, per altres los mestres mes grans del género están representats per Victor Hugo, Sué, Dumas y per últim no manca qui de tals obras y de tals mestres se 'n riu á boca plena, ja qu' á son entendre, la nova escola, lo naturalisme, ha sigut l' unich qu' ha sapigut ensopegar lo verdader secret del género, essent per ell d' un sabor agradabilíssim inexplicable las repugnants escenas de pudrimener que l' indisputable talent de 'n Zolá se complau á descriurer ab creixent fruició.

A quina escola perteneix l' autor del llibre de que donem compte es difícil afirmarho. A voltas se 'l creuria simpatisar, ja que no ab lo naturalisme de Zolá, ab lo que á Espanya representa molt honrosament lo distingit escriptor castellá D. Joseph Maria de Pereda, tanta es l' asombrosa exactitut y minuciositat de sas descripcions, com succeheix en lo capítol I de *La Mercé de Bellamata*; en altres ocasions se diria qu' en Genis es un dels mes aprofitats deixebles de Lamartine per la poesia, vigor y elegant manera de dir de qu' 's val pera desarrollar las sevas accions; á voltas fia del tot la caracterisació de sos personatjes al dialech, que nosaltres tenim com un dels principals elements pera lograr tal objecte y qual procediment, á trovarnos en lo cas de poder aconsellar á ningú, recomanariam encasment als conreadors de la novela.

Sia de tot aixó lo que 's vulga, lo que no 's pot descoñeixer despres de la lectura, del llibre d' en Genis, es que aquest nom constituirá d' avuy endavant lo d' un dels millors prosistas catalans, que poseheix notables apituts pera la novela, com ja en altre ocasió diguerem al ocuparnos dels *Quadros del cor*, un dels treballs inclosos en la obra de que parlem.

Una compulsació nimia de las qualitats y defectes que 's trovan en aquestas novelas no seria del cas en aquest lloch, ahont ab molt sentiment nostre, sols se pot dedicar un reduhidíssim espai, á donar compte de las obras que 'ls autors tenen la galanteria d' enviar á nostra Redacció. Y parlem així perque 'l lector no 's fes la ilusió pera desvirtuar nostre judici, de que en lo llibre del distingit escriptor vigatá ho habien trovat tot irrequitable y sens cap tara á esmenar. No certament; aquestos no hi mancan, com indefectiblement no poden mancar en cap obra humana y com aixís mateix los hi han reconegut las doctísimas personas que, constituídas en jurat, varen premiar en públich certámen, á tres dels quatre treballs continguts en lo llibre d' en Genis. No obstant y aixó reconeixem que molts dels defectes que 's poden senyalar á aquest autor, son potser fills de las preferencias que ningú deixa de tenir per un determinat género ó escola, preferencias á las que rendiren probablement lo seu tribut los jurats que tan altamente las califiquen, com nosaltres no 'ns amaguem de confessar qu' en aquest moment las hi rendim. Per aixó es que 'ns habem atrevit á parlar de defectes, qu' en concepte d' altres deixaran de serho, com podria molt ben succehir en *La Mercé de Bellamata*, en la escena en que 's descriu lo primer encuentre de la Mercé y l' Eudal y en la que aquest s' expressa ab llenguatge tan impropio que, mes que d' un hereu de montanya, nos fa l' efecte d' un gómós, cantoner de la confiteria d' en Llibre, tant es lo atildat de sa expressió y tan discretíssimament sab manejar lo vocable.

Apesar d' aixó y d' algun altre pecadet de no major importancia que 'l que acabem de senyalar, confessem que 'l llibre d' en Genis nos ha fet sentir, y aquest es en nostra opinió lo millor elogi que pot ferse d' una obra literaria. Los *Recorts d' una nit*, *Quadros del cor*, *Sota un tarot* y *La Mercé de Bellamata* son y serán de lectura molt agradable pera tothom, tant pera la gent il·letrada que en la lectura busca tan sols honest espargiment, com pera l' escriptor iniciat en las mes canèdents qüestions que agitan avuy al mon literari. Per aixó debem estar agrahits a la Biblioteca del Renaixement que 'ns ha ofert aquests treballs reunits en un volúm, impres y encuadernat tan elegantment com ho acostuma á fer ab todas sas publicacions.

LLIBRE DEL AMOR: *Colecció de poesias del modern renaixement*: Reunir en un llibre de 240 páginas una colecció de poesias qu' á pesar de ser moltes d' ellas de primer orde, perteneixen totas al mateix género, y fer ab tot y aixó un llibre d' ameníssima lectura, demostrea ja en lo que ha portat á cap la compilació, un acert especial que no molts haurian tingut, pera sortejar felisment l' escull de la monotonia. Y aquest acert se fa més notable, tenint en compte que todas las composicions que forman lo llibre de que parlem, perteneixen al género amatori, género qu' en tots temps, edats y condicions, ha sigut lo mes socorregut, per los qui á las mussas consagran los fruys del seu ingeni. De tot aixó pot deduhirse molt fàcilment que la originalitat en la poesia eròtica ha de ferse de dia en dia mes rara y mes difícil, tenint qu' anar molt avísat aquell qui 's proposa arpreparar un llibre d' aquest género en que no se 'l hi ofereixen mes que versos adotenats, miléssima repetició de lo que ja tothom ha dit en tots los tons y en todas las llenguas.

Sortosament lo que 's trove en aquest cas, pot avuy entregarse ab tota confiança al *Llibre del Amor* qu' acaba d' oferirnos la Biblioteca del Renaixement, toya per tots conceptes esplendidíssima, formada ab las mes escullidas flors, que nostres poetas, han oferit, desde nostra renaixensa per tants motius gloriosa, en aras del deuhetarquer, y en la que certament no hi haurá qui trové á faltar ni 'ls mes variats matissos, ni 'ls mes suavíssims perfums.

Perá donar una idea de lo que es lo llibre en qüestió, insertárem en un de nostres passats números tres poesias en ell contingudas, y que son autor, lo valent Guimerá, reuni ab lo títol de *Sempre*. Poesias de l' importancia d' aquestas, abundan verdaderament en lo *Llibre del Amor*. Que ho digan las composicions que en lo mateix venen firmadas per los senyors Aguiló, Careta, Bertran, Pages de Puig, Franquesa, Picó, Maura, Matheu, lo malaguanyat Camprodon, Palau, Pons, Ubach, Reventós, Sardá y moltas altres que no han de passar despercebudas pera 'l que 's decideix á fullejjar las planas de aquest llibre.

Lo *Llibre del Amor*, com tots los volúms editats per la Biblioteca del Renaixement se ven al preu de duas pessetas y mitja en las principals llibrerías.

ARMAS

Escopetas pera cassa de un y dos canons, del país y extranger, desde las mes baratas fins al mellor género dels mes celebrats fabricants inglesos.
Escopetas y pistolas de saló Flobert y d' aire comprimít.

ESPECIALITAT

Revólvers y pistolas de Reglament y de butxaca, del Estats-Units del Nort de América.
Canyas de pescar.
Armas antigas y de Toledo.

OBJECTES DIFERENTS

Cartutxos y accessoris. Cartutxos carregats al sistema inglés ab pólvora alemanya é inglesa y ab perdigons forts de Newcastle.
Efectes de gimnassia y d' esgrima.
Panoplias, Perxas, Armaduras enteras del Japó y altres païssos.
Objectes artístichs de ferro cisellat é incrustat de Toledo.
Fuets y espuelas.
Bastons, Boquillas, Petacas, Carteras, Ganivets de las mellors marcas.

BARCELONA — CASAS RECOMANABLES — BARCELONA

<p>Vda. de Andreu Iglesias Gignás, 43 Assortit d' articles pera sabateria nacionals y extrangers</p>	<p>MAGATZEM DE NOVETATS PAU DESPAX Especialitat en articles pera Senyora Baixada la Presó, n. 7</p>	<p>FRANCISCO VIDAL OBJECTES ARTÍSTICHS Antichs y Moderns Passatge del Crèdit, 3</p>	<p>Filats y retorts de cotó crú Francisco Coma y Freixa Ronda de S. Pere, núm. 128 frente 'l Teato de Novetats</p>
<p>Manel Matheu Cristall, Porcellana, Llosa 14, Rambla de las Flors, 14 Tenda de San Joseph</p>	<p>Agencia de Aduanas BALDOMERO LUIS COMISSIÓ y CONSIGNACIÓ Cristina, 12</p>	<p>GRAN SASTRERIA FRANCISCO GERMA Carrer de Carders, Entrada por la de Tarrós, 2-1.</p>	<p>Magatzem de Drogas al engrós MASSÓ FONT y COMP. Carrer de Codols, n.º 13</p>
<p>BASAR DEL GRÉDIT Se ven al estil dels grans basars de Paris Especialitat en articles de punt Gegants, núm. 2. — Entrada libre</p>	<p>LABORATORI y Oficina de Farmacia P. M. VEHIL Vidrieria, 2 y 4 Obert tota la nit</p>	<p>Argenteria y Joyeria SALVADOR MASRIERA Gran Novetat y Economia Especialitat en tota mena de joyas pera certámens, esglesias y oratorios Agenteria, n.ºs 22 y 35</p>	<p>Agencia de Aduanas ANTON DIAZ, Cerbere, (Pirineus Orientals) FRANCISCO JAVIER BOSCH, Port-Bou (Espanya) Comissió, consignació y tránsit á preus módichs</p>

PASTA PECTORAL DEL DOCTOR ANDREU

DE BARCELONA

Remey segur pera tots los que pateixen catarros, ronqueras y constipats rebeldes. etc., facilitant sempre la expectoració

TOS

Aquest remey es tan positiu, que ni en un sol cas han fallat los seus bons resultats. A las primeras tomas d' aquesta pasta, lo malalt sent ja un gran alivi que 'l sorprent y anima.

Pera probar la virtut y valer d' aquesta pasta, basta dir que molts facultatius de Espanya quals noms som autorisats per publicar, han curat la tos ab eixa pasta pectoral, despres de haber recorregut á totes las fórmulas mes conegudas, per qual rahó la prescriben constantment á sos malalts, dels quals rebem cada dia mostres de verdadera gratitud y afecte.

Es també lo medicament mes cómodo y agradable que 's coneix, no muesta en lo mes mínim al malalt y son sabor balsámich es molt agradable.

TOS

¡BOCA! GRAN ¡BOCA!
REMEY

L'elixir higiénich del célebre metje aleman Dr. Gutler preparat pel Dr. Andreu de Barcelona, es lo mellor dentífich que 's coneix en lo mon. Aquest elixir obra d' una manera segura y admirable y sos efectes son sempre los següents:

- 1.º Calma y evita lo dolor de caixal.
- 2.º Extingeix lo mal alé y dona frescura á la boca.
- 3.º Neteija y enblanqueix l' esmalt de la dentadura.
- 4.º Deté las caries y cura radicalment l' escorbüt.
- 5.º Dona fixesa á las dents y caixals, puig vigorisa las genivas de tal manera, que las fa insensibles als excessos de calor y fret.

Aquestas y altres ventajias se conseguen sempre ab l' us del elixir del sabi aleman Dr. Gutler, essent d' absoluta necessitat á totes las famíllias que estimen en alguna cosa la important salut de la boca.

Se venen tots eixos medicaments en las mellors farmacias de las principals poblacions d' Espanya y América aixi com Fransa y Italia, Inglaterra y Portugal.

Prospectes gratis

ALIVI Y CURACIÓ
Ó SOFOCACIÓ DE TOTA
CLASE DE **ASMA**

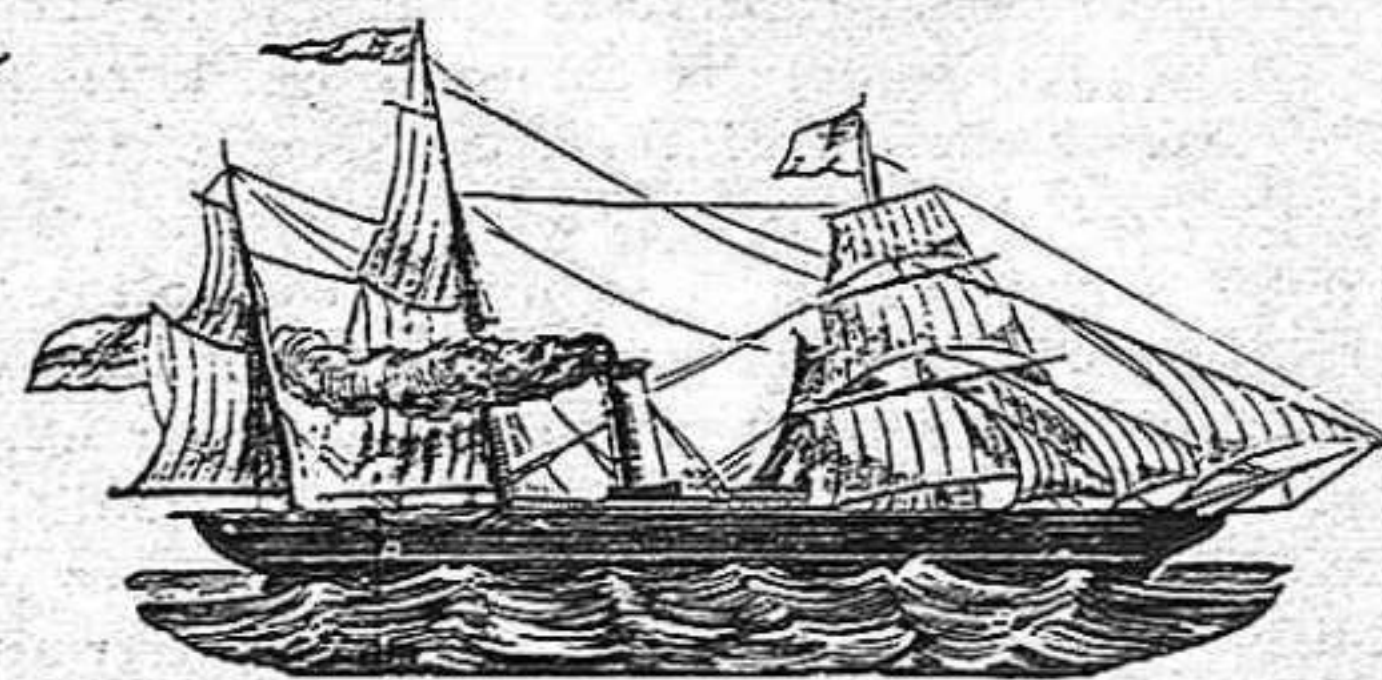
ab los cigarrillos balsámichs y los papers azoats

Fumant un sol cigarrillo fins en los ataques mes forts del asma se sent al instant un gran alivi. La expectoració 's produx més facilmente, la tos se alivia, lo pit bat ab mes regularitat y 'l malalt acaba per respirar lebrement.

LOS ATACHS D' **ASMA**
per la nit se calman al instant ab los papers azoats, cremantne un dins l' habitació, de modo que 'l malalt que 's troba privat de descansar, sent ben prompto un agradable benestar que 's converteix en lo més apacible somni.

VAPORS-CORREUS DE LA

AVANS DE A. LOPEZ Y C.^A

COMPANYIA TRASATLÁNTICA

AVANS DE A. LOPEZ Y C.^A

*** SERVEY PERA PUERTO-RICO, HABANA Y VERACRUZ ***

Servey pera COLON y PACIFICH

Sortidas	Barcelona	los dias 4 y 25	de cada mes
	Valencia	> 5	
	Málaga	> 7 y 27	
	Cádiz	> 10 y 30	
	Santander	> 20	
	Coruña	> 21	

Los vapors que surten los dias 4 de Barcelona y 10 de Cádiz admeten carrech y passatjers pera LAS PALMAS (Gran Canaria) y VERACRUZ.
Los que surten los dias 25 de Barcelona y 30 de Cádiz, y 'ls que surten lo 20 de Santander y

Rebaixas a familias.—Preus convencionales pera estatjes de luxo.—Rebaixas de passatjes d' anada y tornada.—Billets de 3.ª classe pera l' Habana, Puerto-Rico y sos litorals á 35 duros De 3.ª preferent ab més comoditat á 50 duros pera Puerto-Rico y 20 duros pera Espanya.

Lo 25 Novembre sortirà d' aquest port LO VAPOR, **ALFONSO XII** pera CADIZ, escalas y demés serveys corresponents

Consignataris: senyors D. Ripol y Companyia, plassa del Palau, cantonada al carrer de la Marquesa.

Nota. Aquesta agencia pot facilitar directament als carregadors los medis de assegurar las mercancias y efectes trasportats per los vapors de la Companyia, fins á verificar la entrega de certas mercancias y efectes en los punts de consignarió.